

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Diplomová práce

Kateřina Opletalová

Korpusová analýza fungování francouzského složeného infinitivu

Corpus analysis of French compound infinitive forms

Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, Ph.D.

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce PhDr. Olze Nádvořnickové, Ph.D. za odborné vedení mé práce a za ochotu a čas, který mi věnovala.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 2.8.2016

.....
Kateřina Opletalová

Klíčová slova (česky):

korpusová analýza, složený infinitiv, jednoduchý infinitiv, francouzština, InterCorp

Klíčová slova (anglicky):

corpus analysis, compound infinitive, simple infinitive, French, InterCorp

Abstrakt (česky):

Cílem diplomové práce je s pomocí jazykových korpusů popsat fungování složeného infinitivu v současné francouzštině, a to se zaměřením na jeho konkurenci s jednoduchým infinitivem. Použité jazykové korpusy budou pokrývat několik textových typů – publicistiku (korpus L'Est républicain, publicistickou část korpusu InterCorp), uměleckou prózu (korpus InterCorp, část beletrie), ale budou využity také typologicky rozmanité texty stažené z internetu (korpus frWac) a korpus filmových titulků. V teoretické části práce vymezíme složený infinitiv jednak terminologicky, jednak morfologicky a syntakticky. Praktická část bude věnována zmapování kontextů, v nichž se složený infinitiv ve zkoumaných korpusech nejčastěji vyskytuje, a analýze faktorů, které ovlivňují jeho aspektovo-temporální interpretaci a potenciální konkurenci se simplexním tvarem. V závěru práce uvedeme syntézu a náměty pro další možné rešerše.

Abstract (in English):

The aim of this thesis is to describe the functioning of French compound infinitive in comparison with its simple form. Using language corpora, we will cover several textual types – journalism (corpus L'Est Républicain and a part of InterCorp corpus), fiction (corpus InterCorp), but we will also utilize typologically various texts from the Internet (corpus frWac) and a corpus of film subtitles. The theoretical part will describe the infinitives forms in terms of terminology, morphology, and syntax. The empirical part will be dedicated to mapping out the contexts in which the compound infinitive occurs and also to analyzing different factors that affect its aspectual and temporal interpretation. In conclusion, there is a summary as well as possible issues for further research dealing with this topic.

OBSAH

1	ÚVOD	8
1.1	Struktura a cíle práce.....	8
2	TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1	Vymezení infinitivu z hlediska morfologického.....	10
2.1.1	<i>Infinitiv v kontextu ostatních nefinitivních tvarů</i>	11
2.1.2	<i>Formy infinitivu</i>	14
2.1.3	<i>Kategorie času a aspektu</i>	17
2.1.4	<i>Kategorie slovesného rodu</i>	19
2.1.5	<i>Negace</i>	20
2.2	Vymezení infinitivu z hlediska syntaktického.....	21
2.2.1	<i>Otázka podmětu</i>	21
2.2.2	<i>Syntaktické funkce infinitivu</i>	22
2.2.3	<i>Kombinatorika s předložkami</i>	27
3	EMPIRICKÁ ČÁST	34
3.1	Úvod empirické části.....	34
3.1.1	<i>Shrnutí</i>	34
3.1.2	<i>Popis použitých korpusů a subkorpusů</i>	38
3.1.3	<i>Popis použitých dat</i>	42
3.2	Samotná empirická část.....	46
3.2.1	<i>Kvantitativní analýzy</i>	46
3.2.2	<i>Kvalitativní analýza</i>	78
4	ZÁVĚR	89
5	RÉSUMÉ	92
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	94
7	SEZNAM OBRÁZKŮ	96

8	SEZNAM TABULEK	96
9	SEZNAM GRAFŮ	98

1 ÚVOD

« Que dis-tu, marouffe ? Attends, attends, je vais t'apprendre à parler... » Et le maitre, après avoir fait faire au cordon de son fouet deux tours sur son poignet, de poursuivre Jaques, et Jacques de tourner autour du cheval en éclatant de rire, et son maitre de jurer, de sacrer, d'écumer de rage et de tourner ausi autour du cheval en vomissant contre Jacques un torrent d'invectives [...].

(Diderot, *Jacques le fataliste*; citováno v Englebert 1998: 7)

Francouzština, jak ilustruje uvedená citace Diderota, disponuje oproti češtině širším repertoárem infinitivních tvarů (jmenovitě je v ukázce zastoupen jednoduchý a složený infinitiv). Odborná literatura, a to jak francouzská, tak česká, věnuje jednoduché formě infinitivu široký prostor. O jednoduchém infinitivu je hojně pojednáváno v rámci kapitol morfologie i syntaxe. Jednoduchý infinitiv je také podrobně vymezován vůči jemu konkurujícím, či zastupujícím tvarům. Konkrétním jednotlivým typům jednoduchého infinitivu jsou věnovány celé monografie. Tato bohatost studií však zdaleka neplatí pro infinitiv složený. Pokud se gramatiky o této formě vůbec zmiňují, tak často jen velmi zběžně a roztříštěně. Předkládaná práce je tak pokusem tuto mezeru alespoň z části zaplnit.

Tématem diplomové práce je korpusová analýza francouzského složeného infinitivu.
--

1.1 Struktura a cíle práce

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části:

A. Teoretická část

Cílem teoretické části je shrnout poznatky o fungování obou infinitivních forem na základě konzultované literatury. V rámci teorie tak budou vyloženy morfologické a syntaktické

vlastnosti jednoduchého a složeného infinitivu. Díky této syntéze přikročíme posléze k formulování souboru očekávání pro empirickou část práce.

B. Empirická část

Cílem empirické části je testovat uvedený soubor očekávání na vzorku dat z elektronických jazykových korpusů. Samotná analýza je vydělena do dvou dílčích celků:

a. kvantitativní analýza

Kvantitativní analýzou se pokusíme statisticky zachytit míru v distribuci dvou stěžejních jevů: možnosti kombinatoriky infinitivů s předložkami a pozici záporných termínů. Tyto dva jevy jsou, jak se domníváme, stěžejním ukazatelem rozdílů mezi jednoduchým a složeným infinitivem.

b. kvalitativní analýza

V rámci kvalitativní analýzy podrobíme bližší analýze samotný jazykový materiál, a to s ohledem na jevy, které byly studovány v předchozí, kvantitativní části.

Společným rámcem popsaného postupu práce je snaha vymezit složený infinitiv vůči infinitivu jednoduchému. To znamená popsat jeho základní vlastnosti a tendence v chování, které jsou klíčové pro rozlišení uvedených infinitivních forem.

Domníváme se, že složenému infinitivu – tvaru, který je v odborných pracích tolik upozaďován – je třeba věnovat více prostoru. Svými syntaktickými vlastnostmi – zejména pak bohatostí předložek, kterými je uveden a funkcemi, které může zastávat –, tak také širokým repertoárem textových typů a jazykových situací, do kterých vstupuje si zaslouhuje minimálně stejně tolik pozornosti jako jeho protějšek – jednoduchý infinitiv.

Výstupem práce – vedle příspěví do diskuze ohledně fungování nefinitivních forem – je tak samotné lepší pochopení složeného infinitivu a jeho místa ve francouzském slovesném systému.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Infinitiv, z latinského *infinitivus modus* (Larousse 1993), je neurčitý¹ slovesný tvar, což znamená, že nevyjadřuje osobu, číslo, ani čas.² *Modus* odkazuje k faktu, že infinitiv bývá řazen k šesti francouzským slovesným způsobům.³ Vymezení, charakteristika a fungování francouzského infinitivu bývají v gramatikách pojednány poněkud roztříštěně a ne vždy jednoznačně. V následujících kapitolách se proto pokusíme poznatky o infinitivu utřídit, respektive zejména podat jeho morfologickou a syntaktickou charakteristiku. Cílem práce je popis fungování jedné z infinitivních forem – složeného infinitivu –, a proto bude teoretická část práce vystavena s ohledem na tento cíl. Francouzští lingvisté složený infinitiv vymezují v opozici vůči jednoduchému infinitivu – k tomuto pojetí se také přikloníme, proto se v jednotlivých kapitolách budeme věnovat vymezení obou forem s cílem následně lépe pochopit charakter a funkci složeného infinitivu ve francouzském slovesném systému.

2.1 Vymezení infinitivu z hlediska morfologického

V rámci této části zasadíme nejprve infinitiv do kontextu nefinitivních tvarů. Pro popis fungování složeného infinitivu jsou i tyto poznatky pro nás důležité – lépe tak pochopíme místo složeného infinitivu v systému francouzského jazyka.

Poté se budeme věnovat jednotlivým morfologickým kategoriím, které jsou relevantní pro popis fungování francouzského infinitivu.

---

¹ V češtině také bývá označován jako tvar nefinitivní, jmenný (Šabršula 1986: 291).

² Respektive tyto kategorie nevyjadřuje explicitně. Více k vyjádření času viz kapitola 2.1.3.1; k vyjádření podmětu, resp. osoby kapitola 2.2.1.

³ V tomto pojetí mezi další způsoby patří: oznamovací způsob, rozkazovací způsob, příděstí, podmiňovací způsob, konjunktiv (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 325-326). K problematice (ne)zařazení některých způsobů (někteří autoři nepovažují mj. infinitiv za způsob) se vyjadřují různí autoři (např. Wilmet 2007: 306-308), nicméně tato diskuze již pro naši práci není podstatná.

2.1.1 Infinitiv v kontextu ostatních nefinitních tvarů

Abychom zasadili infinitiv do kontextu ostatních nefinitních tvarů, je třeba nejdříve nastínit samotné členění francouzských slovesných forem.

Gramatiky vydělují tradičně slovesné tvary do dvou skupin (např. Šabršula 1986):

a) Slovesné určité⁴ (finitní) tvary: určité ve smyslu schopnosti vyjadřovat konkrétní osobu, číslo a čas. Do této skupiny řadíme obvykle (viz poznámka č. 3) konjunktiv a způsoby oznamovací, rozkazovací a podmiňovací.

b) Slovesné neurčité (nefinitní) tvary:⁵ neurčité z důvodu neschopnosti vyjadřovat konkrétní osobu, číslo nebo čas. Neschopnost vyjadřovat tyto kategorie přímo na slovesném tvaru je případ mimo jiné právě infinitivů.⁶

Jak si však ukážeme v následujících kapitolách (viz dále: infinitiv a vyjádření času – kapitola 2.1.3.1; infinitiv a otázka podmětu – kapitola 2.2.1), tato tvrzení jsou zjednodušená a ne zcela přesná. Infinitiv může vyjadřovat výše zmíněné kategorie, ovšem ukazuje je nepřímě, viz následující příklad:

[1] *On voudrait bien arrêter tout ça pour qu'on y réfléchisse*⁷ (Céline, citováno v Riegel, Rioul a Pellat 2009: 580)

Uvedený příklad dokazuje, že i nefinitní tvar (v našem případě jednoduchý infinitiv) může indikovat osobu (případně číslo) a čas. Infinitivní tvar je závislý na finitním slovesu (*voudrait*) – jeho podmětem je zájmeno (*on*), podmět je tedy společný i infinitivu (v tomto případě podmět

---

⁴ Některé gramatiky používají jiné termíny: např. Wilmet (2007: 306) vyděluje osobní a neosobní slovesné tvary.

⁵ Pod označením slovesné neurčité tvary (ve francouzštině « formes impersonnelles ») máme na mysli ty slovesné formy, které přímo neukazují číslo, osobu ani čas. Pod označení « impersonnel » totiž také spadají tzv. neosobní slovesa, tedy konkrétní slovesa jako např. pleuvoir, falloir atp., která se užívají jen v neosobním tvaru – ve tvaru 3. osoby jednotného čísla a jejich gramatickým podmětem bývají zájmena *il*, *ce* nebo *ça* (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 381).

⁶ Někteří autoři ale také upozorňují na fakt, že řazení infinitivů k neosobním tvarům není zcela přesné. Khodabocus (2014: 2252) uvádí, že v případě, kdy neurčité slovesné tvary charakterizujeme na základě morfologických a syntaktických vlastností, tak z morfologického hlediska charakteristice sice vyhovují (morfologicky neukazují osobu), ale ze syntaktického hlediska už charakteristice neodpovídají, protože jejich « *sujet est récupérable* », podobně jako v případě imperativu (a ten k neurčitým slovesným tvarům řazen není).

⁷ Překlad (Jaroslav Zaorálek, zdroj: InterCorp v8): [*Člověk*] *chtěl by to všechno zastavit, aby o tom mohl přemýšlet.*

splývá s kategorií osoby: 3. osoba, číslo jednotné). Co se týče času a modality, infinitiv přebírá tyto kategorie od řídicího slovesa (*voudrait*). Způsob je tedy podmiňovací a čas vyjadřuje infinitiv relativně – v tomto případě se jedná o předčasnost vzhledem k ději věty vedlejší. Příklad také naznačuje další slovesné kategorie, které si infinitiv zachovává. Konkrétně se jedná o rod (v našem případě je to rod aktivní), dále si pak infinitiv zachovává pravou valenci (*arrêter tout ça*) a může vyjadřovat negaci (v našem případě jde však o větu pozitivní).

Šabršula (1986: 291) však vedle opozice určité / neurčité slovesné tvary upozorňuje, že nefinitní slovesné tvary mohou být také stavěny do protikladu přímo ke konkrétním slovním druhům, a to k podstatnému jménu (infinitiv bývá považován za nominální formu (Riegel 2009: 512); viz dále kapitola 2.2.2.2.), přídavnému jménu (příčestí bývá považováno za adjektivální formu (ibid.)) a příslovci (přechodník se blíží příslovci (ibid.)).

Šabršula (1986: 291) pak podrobněji vymezuje určité a neurčité slovesné tvary – jejich opozici zakládá na významových (viz Tabulka 1 – zelená barva), morfologických (viz Tabulka 1 – modrá barva) a syntaktických (viz Tabulka 1 – šedá barva) vlastnostech. Jeho výklad jsme se pokusili předat v následující tabulce:⁸

	URČITÉ SLOVESNÉ TVARY	NEURČITÉ SLOVESNÉ TVARY
vyjádření děje / stavu	+	+
schopnost pojmenovávat předměty, pojmy nebo kvality	-	- ⁹
vyjádření osoby	+	-

⁸ Výše uvedenými vlastnostmi jsme se pouze inspirovali, domníváme se totiž, že Šabršulou uvedené údaje nejsou beze zbytku správné. Tak například Šabršula uvádí, že infinitiv nemůže fungovat jako predikát (ač v dalších kapitolách pojednává o infinitivu ve funkci predikátu). Infinitiv však může fungovat jako predikát, a to jak primární, tak jako sekundární predikát věty (viz více kapitoly 2.2.2.1 a 2.2.2.2).

Šabršula také uvádí některé možné vlastnosti finitních / nefinitních tvarů, aniž by ovšem dále komentoval vztah vlastností k neurčitým tvarům. Vlastnosti *funkce příslovečného určení*, *funkce přívlastku* tak byly doplněny autorem diplomové práce (poslední dvě zmiňované vlastnosti byly doplněny i v případě určitých tvarů).

⁹ Je možné najít několik případů, kdy neurčité tvary pojmenovávají např. kvalitu (*le savoir-faire*), nebo pojmy (*le manger, le boire*), což ostatně souvisí i s možností aktualizace neurčitého slovesného tvaru členem, viz níže v tabulce. O přechodu neurčitého slovesného tvaru k podstatnému jménu viz více poznámka 27.

vyjádření čísla	+	-
vyjádření času	+	+ ¹⁰
vyjádření modalit	+	-
vyjádření slovesného rodu	+	+
vyjádření jmenného rodu	-	-
vyjádření pádu	-	-
funkce predikátu	+	+
funkce jmenného doplnění predikátu	-	+
funkce podmětu věty	-	+
funkce předmětu	-	+
funkce doplňku	-	+
funkce apozice	-	+
funkce přívlastku	-	+
funkce příslovečného určení	-	+
nutnost aktualizace členem nebo jiným determinantem	- <i>(pokud není uváděn podřadící spojkou)</i>	+ <i>(několik případů)</i>

Tabulka 1- Vlastnosti určitých a neurčitých slovesných tvarů (podle Šabršuly 1986)

Tabulka ukazuje, že určité a neurčité slovesné tvary se odlišují zejména ve dvou oblastech – ve schopnosti zastávat některé syntaktické funkce a ve schopnosti ukazovat některé morfoložické kategorie. Určité tvary fungují jen jako přísudek,¹¹ kdežto neurčité tvary mohou navíc zastávat i další syntaktické funkce (např. podmět, předmět; více viz kapitola 2.2.2.2). Jak jsme již naznačili výše, neurčité / určité tvary se také liší svojí schopností morfoložicky ukazovat kategorie osoby, čísla, času a modalit (viz 2.1.3.1 a dále 2.2.1).

Mezi neosobní slovesné tvary řadíme kromě infinitivů také přičestí a přechodník. Tyto tvary mohou v určitých situacích infinitiv zastupovat, jindy mu naopak konkurují. Tato problematika však není náplní naší práce, proto ji již dále nebudeme rozebírat.

¹⁰ Tuto vlastnost vyjadřují oproti určitým slovesným tvarům v omezené míře, viz dále kapitola 2.1.3.1.

¹¹ Upřesnění: prototypicky určité tvary fungují jako přísudek. Je nicméně možné narazit na příklady, kde zastávají i jiné syntaktické funkce.

2.1.2 Formy infinitivu

Francouzský infinitiv se vyskytuje v několika formách:

2.1.2.1 *Jednoduchý infinitiv*

Základním tvarem je jednoduchý infinitiv, viz následující příklad:

[2] *Vous avez été créé pour me **tourmenter*** (Balzac, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 2009: 581)

Jednoduchý infinitiv bývá ve francouzských textech označován tradičně *infinitif présent* (např. Riegel, Pellat a Rioul 2009), někdy *infinitif simple* (např. Leeman-Bouix 1994; Khodabocus 2014). V české literatuře jej pak analogicky najdeme pod termínem *infinitiv přítomný* (např. Hendrich, Radina a Tláškal 2001) nebo *infinitiv jednoduchý*, případně *prostý* (např. Šabršula 1986, Pavlisková 2006).

Mnoho autorů se však k tradiční terminologii vyjadřuje kriticky (např. Šabršula 1986; Khodabocus 2014; Vikner 1980). Označení *infinitiv přítomný* není podle nich zcela přesné, a to z prostého důvodu: jednoduchý infinitiv nemusí vždy nutně vyjadřovat přítomnost. Např. Šabršula (1986: 296) uvádí: „*Nelze [...] přisoudit tomuto útvaru charakteristiku přítomný.*“ Jednoduchý infinitiv totiž „*designuje [...] děj současný s dějem primárního predikátu*“ (ibid.). Tuto poznámku Šabršuly je však třeba ještě doplnit o stanovisko Riegela, Pellata a Rioula (2009: 580), totiž že děj designovaný jednoduchým infinitivem může být i dějem následným po hlavním ději (viz příklad [1]).

Závěrem lze tedy říci, že jednoduchý infinitiv může - kromě přítomného děje [3] – vyjadřovat i děj budoucí [4] nebo minulý [5], jak ilustrují následující příklady:

[3] *Je le vois **passer*** (Šabršula 1986: 296)

[4] *Je le verrai **passer*** (ibid.)

[5] *Je le voyais passer* (Šabršula 1986:296)

V těchto příkladech je jednoduchý infinitiv sekundárním predikátem (viz více kapitola 2.2.2.2) závislým na primárním predikátu věty (finitním slovesu), což znamená, že čas přebírá právě od finitního slovesa. Proto v příkladu [3] vyjadřuje infinitiv přítomný děj, v příkladu [4] vyjadřuje budoucí děj a v příkladu [5] minulý děj.

Z výše uvedených důvodů budeme proto tento útvar označovat přesnějším termínem *infinitiv jednoduchý*.

2.1.2.2 *Složený infinitiv*

Složený infinitiv je možné najít ve dvou podobách, a to:

[6] *Je regrette d'être parti* (Šabršula 1986: 296)

[7] *Je m'applaudissais d'avoir placé les fables de ma félicité hors du cercle des réalités humaines* (Chateaubriand, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 2009: 581)

Jak vyplývá z výše uvedených příkladů, složený infinitiv se skládá z pomocného slovesa *être*, nebo *avoir* (ve tvaru jednoduchého infinitivu) a z přičestí minulého významového slovesa. Jak uvádí Riegel, Pellat a Rioul (2009: 450) užití pomocných sloves je relativně fixní¹². Sloveso *être* je většinou užíváno se slovesy vyjadřujícími pohyb nebo změnu stavu a se zvrátnými slovesy (tato podoba z formálního hlediska splývá s trpným rodem, viz 3.1.3). Sloveso *avoir* je pak užíváno s většinou transitivních a netransitivních sloves a s neosobními slovesy.

Co se týče morfologie složeného infinitivu, bylo by ještě možné uvést poznámku ke shodě přičestí minulého v případě pomocného slovesa *être*. V konzultovaných gramatikách jsme žádný komentář k této problematice nenašli, domníváme se však, že shoda funguje obdobně jako v případě minulého složeného času (o tom více viz Riegel, Pellat a Rioul 2009: 501-509).

---

¹² Uvědomujeme si, že náš popis užití pomocných sloves je velmi zjednodušený, nicméně pro potřeby práce dostačující. Více k problematice viz Riegel, Pellat a Rioul 2009: 450.

Složený infinitiv najdeme ve francouzských gramatikách pod tradičním označením *infinitif passé* (např. Riegel, Pellat a Rioul 2009), případně *infinitif composé* (např. Leeman-Bouix 1994; Khodabocus 2014). V češtině pak buď jako *infinitiv minulý* (Hendrich, Radina a Tláskal 2001), nebo *infinitiv složený* (Šabršula 1986, Pavlisková 2006). Podobně jako u infinitivu jednoduchého není označení *minulý* příliš přesné, protože tento útvar nemusí vždy označovat minulý děj. Jak ukazuje Vikner (1980: 254) v následujících příkladech, útvar zvaný *l'infinitif composé* může odpovídat:

[8] <i>Elle croit avoir fini.</i>	minulému složenému času
[9] <i>Elle croyait avoir fini.</i>	předminulému času
[10] <i>Elle espère avoir fini demain.</i>	předbudoucímu času
[11] <i>Elle espérait avoir fini le lendemain.</i>	minulému kondicionálu
[12] <i>Après avoir fini, elle rentra.</i>	jednoduchému perfektu

Vhodnější se proto jeví definice Šabršuly (1986: 296): složený infinitiv „*designuje [...] děj předčasný vzhledem k ději věty hlavní.*“ Tuto Šabršulovu definici je nicméně třeba ještě doplnit. Podíváme-li se totiž na příklad [11], vidíme, že v této větě nedesignuje složený infinitiv předčasný děj vůči větě hlavní, ale spíše vůči jinému časovému okamžiku promluvy (tím jiným okamžikem je výraz *le lendemain* – následující den). Každopádně výše zmíněné příklady jasně ukazují, že složený infinitiv nemusí ve všech případech označovat minulý čas.

Šabršula (ibid.) uvádí výtku nejenom k označení *minulý*, ale také k termínu *složený*, a to z toho důvodu, že „*termín infinitif composé by se mohl vztahovat k více útvarům [...]*“, jako je například pasivní infinitiv nebo dvojitě složený infinitiv. Šabršula proto navrhuje termín *infinitiv anteriorní*. V naší práci se však budeme držet označení *infinitif složený*, protože jej chápeme jako názornější protikladný termín k termínu *infinitiv jednoduchý*.

Závěrem k tradiční terminologii *přítomný* a *minulý* je nutno dodat, že takové označení by také mohlo vést k mylné interpretaci opozice infinitivů v časové rovině. Jejich rozdíl nicméně spočívá v rovině aspektuální – jednoduchý infinitiv vyjadřuje nedokonavý vid, zatímco složený infinitiv vid dokonavý (Vikner 1980: 254). Tuto problematiku více rozvedeme v kapitole 2.1.3.2.

Někteří autoři uvádí kromě jednoduchého a složeného infinitivu ještě infinitiv zvaný *futur* (*budoucí infinitiv*), infinitiv označovaný jako *futur antérieur* (*předbudoucí infinitiv*) a tzv. *infinitif surcomposé* (*dvojitě složený infinitiv*). Z konzultovaných gramatik se k budoucímu a předbudoucímu infinitivu vyjadřuje jen¹³ Wartburg, Zumthor (1947).¹⁴ Dvojitě složený infinitiv zmiňuje pak např. Wilmet (2007). Tyto tři infinitivní tvary však nejsou předmětem naší práce, proto se jimi nebudeme zabývat.

2.1.3 Kategorie času a aspektu

Infinitiv, jak již jsme v práci naznačili, je řazen ke tvarům neosobním (viz kapitola 1.1), což znamená, že samotný infinitivní tvar je atemporální, nevyjadřuje žádný čas. V následující kapitole nicméně ukážeme, že infinitiv může vyjadřovat tzv. relativní čas: děj vyjadřovaný infinitivním tvarem může být dějem předčasným, nebo naopak následným vzhledem k větě hlavní, či jinému bodu ve výpovědi.

2.1.3.1 Čas

Pojem času je ve francouzštině heterogenní, protože může odkazovat jednak k různorodému konceptuálnímu pojetí času, jednak přímo k jednotlivým gramatickým formám.¹⁵ Pro naši práci je však postačující zmínit pouze rozdíl mezi tzv. časem relativním a tzv. časem absolutním.¹⁶

---

¹³ Ostatní příručky tento tvar nezmiňují s výjimkou Šabršuly (1986: 321), který však odkazuje na práci Wartburga a Zumthora.

¹⁴ Wartburg, Zumthor (1947: 134) se zmiňují o existenci těchto dvou infinitivních forem, jejich fungování však dále nijak nekomentují. Jako příklad uvádí:

budoucí infinitiv: *devoir chanter* (ibid.)

předbudoucí infinitiv: *avoir dû chanter* (ibid.)

¹⁵ V jiných jazycích, jako např. v angličtině nebo němčině, existují dva různé termíny, které tato pojetí času od sebe rozlišují. Někteří francouzští autoři se proto pokoušeli, avšak spíše neúspěšně, zavést termín *tiroirs verbaux*, který by odkazoval pouze k času jako gramatické kategorii (Damourette a Pichon 1911-1940, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 2009: 513). Většina příruček však užívá pouze tradiční označení *temps*.

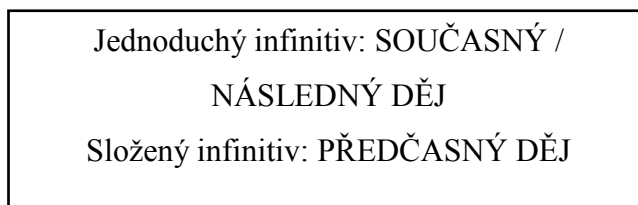
¹⁶ Mnoho autorů však zároveň upozorňuje, že vydělování časů na relativní a absolutní je poměrně zavádějící. Mellet uvádí: « [...] il y a toujours une relation entre un procès et son repère » (Mellet 1988: 17, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 1994: 516). Jako vhodná se jeví i poznámka Yvona: « Il n'y a pas dans le verbe français de tiroirs adaptés spécialement les uns à la chronologie absolue, les autres à la chronologie relative » (Yvon 1951, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 2009: 516). Pro naši práci není však podstatná diskuze nakolik (ne) lze oddělovat relativní časy od absolutních. V práci chceme pouze poukázat na fakt, že infinitivní tvary nemohou čas ukazovat přímo skrze svoji formu, ale mohou čas vyjádřit relativně, tedy na základě vztahu s primárním predikátem.

Riegel, Pellat a Rioul (2009: 516) k rozdílu uvádí: « *Les temps absolus [...] sont directement repérés par rapport au point de l'énonciation, alors que les temps relatifs s'y réfèrent à la manière d'une anaphore, par l'intermédiaire d'un autre procès.* »

Samotný infinitivní tvar je časově bezpříznakový, nevyjadřuje absolutní, konkrétní čas. Na základě vztahu k primárnímu predikátu – finitnímu slovesu – může však čas vyjadřovat relativně, respektive:

- a) jednoduchý infinitiv designuje děj současný [viz příklad 3] nebo následný [viz příklad 1] vzhledem k ději primárního predikátu
- b) složený infinitiv designuje děj předčasný [viz příklad 8] vzhledem k ději primárního predikátu / jinému časovému bodu ve výpovědi

Shrnutí základních poznatků kapitoly:

Obrázek 1 - čas infinitivů

2.1.3.2 Kategorie aspektu

Karlík, Nekula a Pleskalová (2002) k definici vidu uvádí: „*V obecné jazykovědě označuje mezinárodní termín aspekt¹⁷ více či méně silně gramatikalizovanou kategorii slovesa, která vyjadřuje netemporální časovou dimenzi děje / stavu vyjádřeného slovesným lexémem.*“

Kategorie vidu je však kategorií komplikovanou: na vid je nahlíženo různými způsoby v závislosti na studovaném jazyce. Vid pak ve slovanských jazycích funguje odlišně než v románských jazycích.

---

¹⁷ Poznámka k terminologii: v české odborné literatuře bývá kategorie vidu také označována termínem *aspekt*. Pro další, s videm provázanou kategorii, však česká odborná literatura užívá jiný termín a to *povaha (způsob) slovesného děje*. Francouzština však termínem *aspect* označuje nejenom kategorii vidu, ale také kategorii *povahy slovesného děje*.

Leemain-Bouix (1994: 48-52) nabízí pro naši práci zcela dostačující dělení vidu do dvou následujících kategorií:¹⁸

- a) slovesný vid jako kategorie slovesa
  - a. vid nedokonavý (ve francouzštině *non-accompli*): probíhající, nedokončený proces; v našem případě odpovídá jednoduchému infinitivu
  - b. vid dokonavý (ve francouzštině *accompli*): proces, který je dokončený; v našem případě odpovídá složenému infinitivu¹⁹
- b) lexikální vid: vid daný sémantickou interpretací slova²⁰
  - a. perfektivní vid (v češtině užíváno pojmu dokonavý)
  - b. imperfektivní vid (v češtině užíváno pojmu nedokonavý)

Závěrem ke kategorii vidu: francouzští autoři (např. Riegel, Pellat, Rioul 2009; Wilmet 2007) se shodují na opozici infinitivních forem právě na jejich vidové rovině.²¹

Shrnutí základních poznatků kapitoly:

Jednoduchý infinitiv: NEDOKONAVÝ VID Složený infinitiv: DOKONAVÝ VID

Obrázek 2 - aspekt infinitivů

2.1.4 Kategorie slovesného rodu

Slovesný rod ve francouzštině rozlišuje dvě kategorie: rod aktivní a rod pasivní (Šabršula 1986: 275). Jak infinitiv jednoduchý [13], tak infinitiv složený [14] můžou nabývat pasivní formy:²²

¹⁸ Vymezení kategorie francouzského vidu je mnohem komplexnější, než v práci uvádíme (více např. Riegel, Rioul a Pellat 2009: 517 -525; Wilmet 2007: 329-350).

¹⁹ Autoři se ve většině případů shodují na opozici infinitivních forem právě ve vidové rovině, ale např. Šabršula (1986: 230) infinitivy považuje za vidově vágní.

²⁰ Takto definovaná kategorie lexikálního vidu odpovídá jeho pojetí v češtině. V práci však vid infinitivů chápeme jako kategorii slovesnou, čili naše označení vid dokonavý a nedokonavý odpovídá francouzským termínům *accompli* / *non-accompli*.

²¹ Nicméně např. Šabršula (1986: 230) infinitivy považuje za vidově vágní.

²² Podle Šabršuly (1986: 280) nabývá pasivní formy i spojení jednoduchého infinitivu následujícího typu: *maison à vendre* (ibid.)

[13] *être offert* (Vikner 1980: 254)

[14] *avoir été offert* (ibid.)

Shrnutí základních poznatků kapitoly:

Jednoduchý infinitiv: AKTIVNÍ / PASIVNÍ Složený infinitiv: AKTIVNÍ / PASIVNÍ

Obrázek 3 - slovesný rod infinitivů

2.1.5 Negace

Tradiční mluvnické rozlišují mezi negací větnou, členskou a lexikální (Karlík, Nekula a Pleskalová 2002). Francouzština pak rozlišuje slovesný a neslovesný²³ zápor (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 468). Pro naši práci je však podstatný pouze slovesný zápor – užití různých záporných termínů (zájmen, determinantů, příslovčí atp.), které negují sloveso. Pro popis fungování negace u francouzských infinitivů je stěžejní otázkou umístění záporných termínů.

2.1.5.1 Umístění záporok

Umístění záporok závisí na infinitivní formě, totiž zda se jedná o jednoduchý, nebo složený infinitiv.

- a) Jednoduchý infinitiv: Riegel, Pellat a Rioul uvádí (2009: 702-703), že v případě jednoduchého infinitivu záporok předchází²⁴ [viz 15] slovesu (případně předmětnému zájmenu či zájmenému příslovci).

Zároveň komentují možnost umístění záporok před a za infinitivem [viz 16]. Podle nich se takové umístění používalo v 17. století. Dnes je možné narazit na podobné případy v literatuře, avšak ze stylistického hlediska se jedná o archaismus.

[15] *Il chasse pour **ne pas** s'ennuyer* (op.cit.: 702)

²³ Je možné najít i jiné termíny, např. Riegel, Pellat a Rioul (2009: 697) místo slovesného záporu užívají označení « *dimension grammaticale* » a pro označení neslovesného záporu « *dimension lexicale* ».

²⁴ Stejně stanovisko zaujímají např. i Dubois (1967: 140).

[16] *Et tantôt je le perds pour ne me perdre pas* (Corneille, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 2009: 703)

b) Složený infinitiv: v případě složeného infinitivu zápornky buď předchází [17], nebo stojí odděleně [18] (Dubois 1967: 140).

[17] *Il a été puni pour ne pas avoir compris* (ibid.)

[18] *Il a été puni pour n'avoir pas compris* (ibid.)

Dubois také uvádí (op.cit.: 141), že případ, kdy jsou zápornky před a za složeným infinitivem, je častější v psaném projevu. Podle něj jsou tyto dvě možnosti umístění záporek stylistickým ukazatelem.

Shrnutí základních poznatků kapitoly:

Jednoduchý infinitiv: zápornky PŘEDCHÁZÍ
Složený infinitiv: zápornky PŘEDCHÁZÍ

25

Obrázek 4 - pozice záporek u infinitivů

2.2 Vymezení infinitivu z hlediska syntaktického

Druhá část teoretické práce je věnována syntaktickému vymezení infinitivních forem a to zejména otázce jejich podmětu, možným syntaktickým funkcím, které mohou infinitivy zastávat a kombinatorice infinitivů s různými předložkami a předložkovými spojeními.

2.2.1 Otázka podmětu

Jak jsme již zmiňovali v předešlých kapitolách (viz 2.1.1), infinitiv je tvarem nefinitiním, což znamená, že samotný tvar nevyjadřuje konkrétní osobu. Infinitiv pak také nemá vlastní podmět: podmět většinou přebírá od hlavního predikátu, viz [19].

---

²⁵ Tato pojetí považujeme za stylisticky bezpříznaková.

[19] *Paul veut venir* (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 35).

Podmětem finitního slovesa (*veut*) je *Paul*. Infinitivní tvar *venir* jakožto tvar závislý na hlavním predikátu proto přebírá stejný podmět:²⁶ mluvíme tak o koreferenci podmětů.

Pro naši práci, čili pro popis fungování složeného infinitivu je podstatná poznámka Wartburga, Zumthora (1947: 137-138): podmět infinitivu je nejčastěji totožný s podmětem hlavního predikátu. V některých případech však podmětem infinitivu může být předmět hlavního predikátu, viz [3].

2.2.2 Syntaktické funkce infinitivu

Většina gramatik vymezuje infinitiv jako kategorii s neostrými hranicemi. Podle takových gramatik někdy převládá jeho jmenná povaha – pak infinitiv může zastávat všechny funkce jako podstatné jméno, viz dále kapitola 2.2.2.2., jindy naopak povaha slovesná – v tom případě funguje infinitiv jako hlavní přísudek věty, viz dále kapitola 2.2.2.1 (např. Riegel, Pellat a Rioul 2009: 581).

Někteří lingvisté však upřednostňují pouze jeho jmennou (např. Rémi-Giraud 1988, citováno v Khodabocus 2014: 2249; Curat 1991, citováno v Khodabocus 2014: 2249), nebo naopak slovesnou povahu (např. Vikner 1980, citováno v Khodabocus 2014: 2249; Lablanche 2007, citováno v Khodabocus 2014: 2249).

Cílem následujících dvou kapitol je proto shrnout možnosti syntaktického fungování francouzských infinitivů, respektive ujasnit, které funkce může infinitiv zastávat, je-li v pozici primárního, nebo naopak sekundárního predikátu.

2.2.2.1 *Infinitiv ve funkci primárního predikátu*

Riegel, Pellat a Rioul (2009: 581) shrnují slovesnou úlohu infinitivu následovně:

---

²⁶ Některí autoři (např. Pellat, Rioul a Riegel 2009: 35) mluví o tzv. *contrôleur*.

« *Quand l'infinitif a un rôle verbal, il constitue le nœud verbal d'une phrase indépendante, principale ou subordonnée ; comme verbe, il est le mot-tête du groupe verbal* ». Riegel, Pellat a Rioul (2009:581) současně dodávají: « *[l'infinitif] détermine la structure des compléments [...], et il peut prendre une forme active, passive ou pronominale ; c'est lui qui est en relation de sélection avec le sujet et les compléments* ». Infinitiv se tedy chová jako sloveso: může nabývat jak aktivní, pasivní, tak pronominální formy a určuje charakter svých komplementů.

V případě slovesné úlohy tedy plní infinitiv funkci hlavního přísudku věty (proto je označován jako primární predikát). Gramatiky uvádí následující typy:

a) Infinitiv vyprávěcí: podle Šabršuly (1986: 292) je vyprávěcí infinitiv používán v reportážích v denním tisku. Riegel, Pellat a Rioul (2009: 582) však jeho užívání komentují jako obecné užití v textech narativního typu. Co se týče formální podoby, vyprávěcí infinitiv musí být uveden předložkou *de* (ibid.) a současně propozice, kde se infinitiv vyskutekuje, musí být uvedena spojkou *et* (ibid.).

[20] *Et de ramener le chat à l'ambassade* (J.-J. Brousson, citováno v Šabršula 1986: 292).

b) Infinitiv deliberativní: vyskutekuje se v tázacích větách bez vyjádřeného podmětu (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 582).

[21] *Où courir ? Où ne pas courir* (ibid.) ?

c) Infinitiv zvolací: slouží k vyjádření pocitů – zloby, údivu, přání atp. (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 582)

[22] *Fuir ! là-bas fuir* (ibid.) !

d) Infinitiv ve větách rozkazovacích: vyjadřuje rozkaz, nebo přání. Rozkazovacího infinitivu se užívá často např. v receptech, v pravidlech silničního provozu atp. (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 583)

[23] *Ne pas parler au conducteur* (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 583).

e) Spojení *voici* + infinitiv: v básnické řeči (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 394).

[24] *Voici venir le printemps* (ibid.).

Ve všech výše zmiňovaných typech infinitivu jakožto primárního predikátu zmiňují gramatiky příklady a užití jen s jednoduchým infinitivem. Zajímavé je, že jednomu z typů (infinitivu vyprávěcímu) je věnována celá monografie A. Englebert (1998). V její práci jsou však také uváděny příklady jen s jednoduchým infinitivem a to i navzdory faktu, že autorka analyzovala necelých 2 000 výskytů vyprávěcího infinitivu.

V empirické části si nicméně ukážeme, že i složený infinitiv může fungovat jako hlavní predikát věty (viz 3.2.2.1). Lze tak polemizovat nad možným důvodem nezařazení složeného infinitivu do funkce hlavního predikátu věty. Domníváme se, že hlavním důvodem je vysoká nepravděpodobnost na daný tvar narazit (tato funkce pro složený infinitiv je sice možná, nicméně není obvyklá; viz frekvence funkcí na základě analýzy tabulka 33) v případě, že k analýze nevyužíváme rozsáhlý zdroj dat, jakým jsou elektronické korpusy.

2.2.2.2 *Infinitiv ve funkci sekundárního predikátu*

V případě infinitivu jako sekundárního predikátu je infinitiv závislý na primárním predikátu (finitivním slovese), přičemž od něj přebírá kategorie času a modality (viz 2.1.3.1). Nominální povaha²⁷ umožňuje infinitivu zastávat všechny funkce, které zastává podstatné jméno (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 585). Mezi možnými funkcemi gramatiky uvádí:

---

²⁷ Na tomto místě je vhodné zmínit také zcela substantivizovaný infinitiv. Některé infinitivy, po doplnění o determinant, zcela přešly do kategorie podstatných jmen.

Il avait un rire de poule mal graissée (Zola, citováno v Riegel, Pellat a Rioul 2009: 587).

Některé, původně infinitivní formy ztratily v dnešní francouzštině svoji slovesnou podstatu úplně (např. slovo *plaisir* (podstatné jméno) – *plaire* (sloveso)). Naopak některá slovesa mohou hrát roli generických jmen, z nichž je nejčastěji uváděn jako příklad *le boire*, nebo *le manger*. Substantivizace infinitivů byla běžná ve staré francouzštině, v dnešní francouzštině se s ní setkáváme už jen ve filozofických diskurzích (ibid.).

a) Infinitiv jako podmět

[25] *Fumer trop nuit la santé* (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 585).

V případě infinitivu jako podmětu uvádí gramatiky příklady jen s jednoduchým infinitivem.

b) Infinitiv jako jmenná část přísudku

[26] *Cette maison est à vendre* (op.cit.: 395).

I v tomto případě se gramatiky zmiňují jen o jednoduchém infinitivu.

c) Infinitiv jako předmět

[27] *Voulez-vous venir avec moi* (op.cit.: 396) ?

Hendrich, Radina a Tláškal (2001: 397) uvádí příklad složeného infinitivu ve funkci předmětu – jeho užívání komentují následovně: „*minulý infinitiv označuje děj již skončený*“.

[28] *Elle affirme n'avoir vu presonne* (ibid.).

d) Infinitiv jako příslovečné určení: v takovém případě může infinitiv vyjadřovat cíl, příčinu, účinek, podmínku, způsob, přípustku, srovnání, nebo různé časové vztahy (viz více Hendrich, Radina a Tláškal 2001: 403-408).

[29] *Le frère R. prit la parole sans être interrogé* (Šabršula 1986: 295).

Hendrich, Radina a Tláškal (2001: 404, 405 a 407) v příkladech uvádí i fungování složeného infinitivu jako příslovečného určení. Infinitiv tak může vyjadřovat:

- a. příčinu: s předložkou *de* [30], nebo *pour* [31]

[30] *Votre ami vous plaint d'avoir souffert* (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 404).

[31] *André est tombé malade pour avoir trop travaillé* (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 405).

- b. časové vztahy: s předložkou *après* (v případě předložky *après* se obvykle užívá složeného infinitivu (Hendrich, Radina a Tláskal 2001: 407), více viz kapitola 2.2.3.

[32] *Après avoir réfléchi un moment, Jules a répondu* (op.cit.: 407).

- e) Infinitiv jako neshodný přívlastek

[33] *Avez-vous le temps de venir avec moi* (op.cit.: 408) ?

Hendrich, Radina a Tláskal uvádí užití s minulým infinitivem [34]:

[34] *Quelle surprise d'avoir gagné* (op.cit.: 409).

- f) Infinitiv rozvíjecí přídavné jméno

[35] *C'est facile à dire* (op.cit.: 410).

V případě infinitivu rozvíjecího přídavné jméno se gramatiky o složeném infinitivu nezmiňují.

- g) Infinitiv jako přístavek

[36] *Charles connaît les goûts d'Emma : aimer, boire et chanter* (Riegel, Pellat a Rioul 2009: 586).

Funkce přístavku je také zmiňována jen s jednoduchým infinitivem.

Kromě výše zmiňovaných příkladů se složeným infinitivem jsme v konzultovaných gramatikách další příklady nenašli. Domníváme se, že důvod bude obdobný jako v případě infinitivu jako primárního predikátu (viz 2.2.2.1).

Shrnutí základních poznatků kapitoly:

Jednoduchý infinitiv: PREDIKÁT, PODMĚT, JMENNÁ ČÁST PŘÍSUDKU, PŘEDMĚT, NESHODNÝ PŘÍVLASTEK, ROZVÍJÍ PŘÍDAVNÉ JMÉNO, PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ
Složený infinitiv: PŘEDMĚT, PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ

Obrázek 5 - syntaktické funkce infinitivů

2.2.3 Kombinatorika s předložkami

Jak už naznačily předchozí části (např. kapitola o funkcích, viz 2.2.3), infinitiv se typicky pojí s určitými předložkami a předložkovými spojeními. K této problematice se vyjadřuje více autorů (Hendrich, Radina, Tláskal 2001; Wartburg, Zumthor 1947; Colin 1983; Larousse 1993; Le Bon Usage 1993; Riegel Pellat, Rioul 2009): autoři se ve svém výkladu shodují, tak také mnohdy liší, proto jsme se pokusili poznatky shrnout do následujících tabulek.²⁸ Komentáře jsme pak připojily jen k těm předložkám, kterým se chceme podrobněji zabývat v empirické části.²⁹

Následující výčet možnosti kombinatoriky předložek s infinitivy shrnuje stanoviska autorů uvedených výše. Pro větší přehlednost práce jsme předložky seskupili do jednotlivých tabulek, ty jsou pak uspořádány podle významu, který daná předložka zastává.

²⁸ Tabulky uvádí prototypické užívání předložek s infinitivy podle konzultovaných gramatik. Značení možnosti (+) a nemožnosti (-) kombinace dané předložky s infinitivní formou je pak pouze na základě toho, co gramatiky explicitně zmiňují. To znamená, že např. nemožnost kombinace je nemožná ve smyslu toho, že ji gramatiky přímo neuvádí, neznamená to však, že není vůbec možná.

²⁹ Podrobnější informace o dalších předložkách a příklady lze najít v literatuře uvedené v úvodu kapitoly 2.2.3.

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
časový	après	-	+
	avant de	+	-
	pour	+	-
	au moment de	+	-

Tabulka 2 - Kombinatorika předložek: časové vztahy

a) après

V případě předložky *après* se gramatiky shodují na jejím typickém užití (např. Wartburg, Zumthor 1947; Hendrich, Radina, Tláskal 2001; Riegel, Pellat, Rioul 2009, Colin 1983) se složeným infinitivem. Larousse (1993), stejně tak Colin (1983) pak uvádí, že spojení s jednoduchým infinitivem je vyjimečné.³⁰

Gramatiky pak hovoří o následnosti v čase. Je třeba upřesnit, že je to děj věty hlavní, který následuje po ději věty vedlejší.

b) avant de

Předložka *avant de* je nejčastěji uváděná s jednoduchým infinitivem (např. Wartburg, Zumthor 1947; Le Bidois 1967; Larousse 1993).

Le Bidois dále uvádí (1967: 425) několik poznatků:

- a. při užití předložky jsou stejné podmínky hlavního predikátu a infinitivu
- b. děj věty hlavní je předčasný vzhledem k ději věty vedlejší. Toto stanovisko lze najít i u jiných autorů, např. ve Le Bon Usage (1993).

V případě relativního času infinitivu uvedeného předložkou *avant de* lze však narazit na poměrně chaotický výklad: pro některé autory je děj infinitivu následný ději věty hlavní (např. viz výše Le Bidois 1967; Bon Usage 1993). Někteří autoři ovšem mluví o předčasnosti (např. Larousse 1993, Petit Robert 1993): lze se domnívat, že v případě předčasnosti měli autoři na mysli předčasnost věty vedlejší k větě hlavní?

Le Bidois také (1967: 425) dodává, že podoba *avant de* je poměrně nová: až do 17. století mohlo být vynecháno *de*, nebo byly možné i formy *avant que*³¹ + *infinitiv* / *avant que de* + *infinitiv*.

³⁰ Kromě spojení se zpodstatnělým infinitivem (*après souper*): v tomto případě je totiž užití předložky *après* zcela běžné (Larousse 1993), více k zpodstatnělému infinitivu viz poznámka č. 27. Colin (1983) pak poznamenává, že ze starších dob se ještě dochovalo spojení *après boire*.

³¹ Dnešní francouzština pak používá předložku *avant que* s konjunktivem, výjimečně pak s indikativem (Colin 1983).

K této problematice se také vyjadřuje Colin (1983): v běžném jazyce je podle něj užíváno spojení *avant de*. Na formu *avant que de* je avšak možné narazit v literatuře.

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
příčiný	de	+	+
	faute de	+	-
	pour	+	+
	sous prétexte de	+	-
	sous couler de	+	-
	faute de	+	-
	du (seul) fait de	-	+
	à force de	+	-
	à	+	-

Tabulka 3 - Kombinatorika předložek: příčiné vztahy

a) pour

Wartburg, Zumthor (1947: 139) uvádí *pour* jen se složeným infinitivem, Le Bidois (1967: 449) naopak i s jednoduchým v případě, že « *la principale est négative ou interrogative, et contient un comparatif* ». Larousse sice uvádí možné užití i s jednoduchým infinitivem (viz poznámka č. 32), zároveň ale dodává, že většinou se předložka *pour* s významem příčiny užívá s infinitivem složeným, na což upozorňuje i Hendrich, Radina, Tláskal (2001: 405).

Výše uvedené tabulky (vztah: čas, příčina) zachycují ty typy vztahů, kterými se následně budeme zabývat v empirické části práce. Zbylé tři tabulky (vztah: srovnání, způsob, podmínka) uvádíme pro komplexnost výkladu a pro ilustraci bohatosti předložek pojících se s infinitivy. Tři posledně zmiňované vztahy nicméně nebudou předmětem naší analýzy: důvodem je fakt, že tyto vztahy se v námi studovaném materiálu nevyskytly, což však nutně neznamená, že by se složený infinitiv s některými dalšími předložkami nemohl pojít. Právě naopak: ve studiu možné kombinatoriky předložek s infinitivy (a zejména pak s jeho složenou formou) spatřujeme veliký potenciál: gramatiky se ve výčtech omezují jen na jednoduchý infinitiv a složený upozadují, či jej popisují jen velmi zjednodušujícím způsobem.

Ostatní typy vztahů:

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
účelový	pour	+ ³²	-
	dans le but de	+	-
	en vue de	+	-
	dans l'intention de	+	-
	(de) crainte de	+	-
	de peur de	+	-
	afin de	+	-

Tabulka 4 - Kombinatorika předložek: účelové vztahy

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
přípustkový	sans	+	+
	pour	+	+
	(bien) loin de	+	-
	au lieu de	+	-
	quitte à	+	-

Tabulka 5 - Kombinatorika předložek: vztah přípustky

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
srovnání	à tant faire que de	+	-
	plutôt que de	+	-
	pour	-	+

Tabulka 6 - Kombinatorika předložek: vztah srovnání

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
způsob	à	+	-
	de façon à	+	-
	de manière à	+	-
	de sorte à	+	-
	en sorte de	+	-
	sans	+	-
	au point de	+	-
	jusqu'à	+	-

Tabulka 7 - Kombinatorika předložek: způsobové vztahy

³² Larousse (1993) takový příklad uvádí: sloveso hlavní věty však musí být v kondicionále, nebo je ve větě adverbium jako *assez, trop, suffisamment*.

TYP VZTAHU	PŘEDLOŽKA	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
podmínka	à condition de	+	-
	à moins de	+	-
	quitte à	+	-
	sous peine de	+	-
	à charge de	+	-
	sauf à	+	-
	à	+	-
	tant qu'à	+	-

Tabulka 8 - Kombinatorika předložek: podmínkové vztahy

Velmi podrobný výklad (ne)možnosti kombinace předložek s infinitivními tvary uvádí také Le Goffic (1993: 423). Následující tabulka je tak celkovým shrnutím možností kombinace předložek (podle Le Goffica) a předložek / předložkových spojení, které jsme uvedli v předcházející části:³³

PŘEDLOŽKA	+ INFINITIV
à	+
à condition de	+
à charge de	+
à force de	+
à moins de	+
à tant faire que de	+
afin de	+
après	+
au lieu de	+
au moment de	+
au point de	+
avant	+ (de)
avec	-
(bien) loin de	+
chez	-
contre	-
dans	-
dans le but de	+
dans l'intention de	+
de	+
(de) crainte de	+
de façon à	+
de manière à	+
de peur de	+

³³ Tabulkou Le Goffica jsme se pouze inspirovali. Le Goffic v ní totiž také uvádí další možnosti, např. možné kombinace s nominální skupinou, což už pro naši práci není podstatné.

de sorte à	+
depuis	-
dès	-
derrière	-
devant	-
durant	-
du (seul) fait de	+
en sorte de	+
en vue de	+
entre	-
envers	-
excepté	-
faute de	+
hormis	-
jusqu'à	+
malgré	-
oultre	-
par	(+)
parmi	-
pendant	-
plutôt que de	+
pour	+
pourvu	-
quant à	+
quitte à	+
sans	+
sauf	-
sauf à	+
selon	-
sous	-
sous couler de	+
sous peine de	+
sous prétexte de	+
suivant	-
sur	-
tant qu'à	+
vers	-

Tabulka 9 - Kombinatorika předložek: celkový přehled

Na základě této kapitoly vidíme, že možnosti kombinatoriky předložek s infinitivy jsou značné. Vedle možných studií věnovaných kombinacím předložek s jednotlivými infinitivními formami by tak bylo zajímavé analyzovat např. synonymii v uvedených vztazích, vliv sociolingvistických faktorů aj.

Teoretická část shrnula základní poznatky o fungování dvou hlavních infinitivních forem: infinitivu jednoduchého a infinitivu složeného. Na základě těchto poznatků můžeme nyní přikročit k druhé fázi práce, a sice k samotné analýze materiálu získaného z elektronických korpusů.

3 EMPIRICKÁ ČÁST

Cílem empirické části práce je v první řadě ověřit poznatky o fungování a povaze složeného infinitivu, které jsme nabyli v předchozí, teoretické části. V druhé řadě je naším cílem popsat ty jevy, které považujeme co do popisu infinitivu za zásadní a které byly v konzultovaných gramatikách pojednávány ne zcela komplexně (několikrát jsme upozorňovali na nedostačující výklad ohledně např. syntaktických funkcí složeného infinitivu, viz kapitola 2.2.2).

Empirickou část jsme rozdělili na tři větší celky:

- 1) Úvod empirické části
- 2) Kvantitativní analýzu fungování infinitivu
- 3) Kvalitativní analýzu fungování infinitivu

První část shrne teoretické poznatky, ze kterých následně zformulujeme očekávání pro vlastní výzkum. V rámci této podkapitoly také popíšeme materiál, se kterým pracujeme. Další dvě části budou pak věnovány konkrétním faktorům, na základě nichž vymezíme stěžejní povahové vlastnosti a rozdíly mezi jednoduchým a složeným infinitivem.

3.1 Úvod empirické části

Předtím než přistoupíme k vlastní analytické části, zrekapitulujeme teoretické předpoklady a také podrobněji popíšeme studovaný materiál.

3.1.1 Shrnutí

V teoretické části jsme shrnuli poznatky o fungování jednoduchého a složeného infinitivu. Výše uvedené infinitivní formy jsme jednak vymezili terminologicky, jednak zasadili do francouzského slovesného systému. Poté jsme je popsali z hlediska jejich morfologie a syntaxe. Následující tabulka shrnuje základní charakteristiky obou infinitivních forem na základě teoretické části:

	JEDNODUCHÝ INFINITIV	SLOŽENÝ INFINITIV
ZAČLENĚNÍ do slovesného systému ³⁴	nefinitní slovesný tvar	nefinitní slovesný tvar
relativní ČAS vůči hlavnímu predikátu / jinému bodu ve výpovědi	současný následný	předčasný
ASPEKT ³⁵	nedokonavý	dokonavý
slovesný ROD	aktivní pasivní	aktivní pasivní
NEGACE – pozice záporok vzhledem k infinitivnímu tvaru ³⁶	předchází	předchází
PODMĚT infinitivu	koreference	koreference ³⁷
SYNTAKTICKÉ FUNKCE ³⁸	predikát podmět předmět přísloušné určení příčiny času podmínky způsobu účelu přípustky přívlastek neshodný přístavek inf. rozvíjející přídavné jméno jmenná část přísudku	předmět přísloušné určení příčiny času přívlastek neshodný
kombinatorika s PŘEDLOŽKAMI ³⁹	avant de (čas) pour (příčina) pour (účel) sans (přípustka)	après (čas) pour (příčina)

Tabulka 10 - Shrnutí teoretické části

³⁴ Bližší vymezení a základní charakteristiky nefinitních tvarů jsme shrnuli v kapitole 2.1.1.

³⁵ Naše pojetí aspektu jsme upřesnili v kapitole 2.1.3.2.

³⁶ Uvedené informace se týkají nejčastějšího způsobu užití dle konzultovaných gramatik.

³⁷ Koreference s podmětem hlavního predikátu, nebo s jeho předmětem (viz 2.2.1).

³⁸ Konzultované gramatiky většinou uvádí jen případy s jednoduchým infinitivem. Tabulka proto u složeného infinitivu uvádí jen ty funkce, které byly explicitně se složeným infinitivem zmiňovány, viz více kapitola 2.2.2.

³⁹ V tabulce uvádíme jen ty předložky, které budeme podrobněji popisovat v rámci empirie. Seznam všech předložek viz tabulka 9.

Díky shrnutí lze nyní formulovat soubor očekávání o fungování infinitivních forem, a zejména pak o rozdílech mezi jednoduchým a složeným infinitivem. Naše očekávání pro empirickou část práce jsou následující:

SLOŽENÝ INFINITIV:

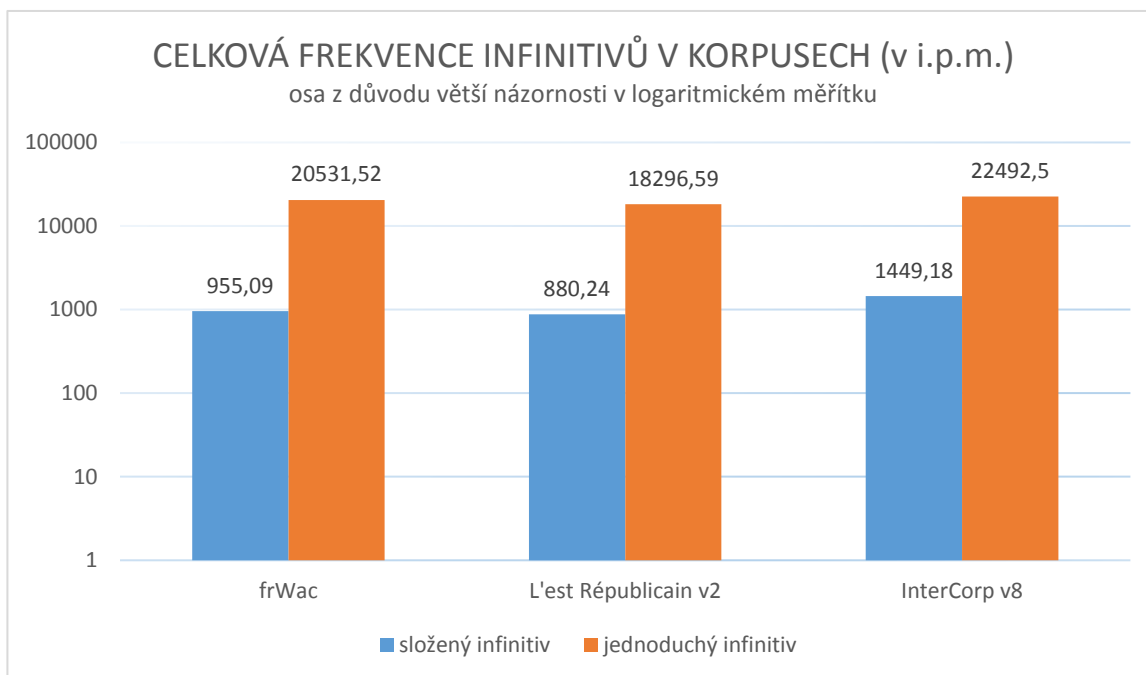
- vyjadřuje děj předčasný vzhledem k ději hlavního predikátu / jinému časovému bodu ve výpovědi
- představuje děj dokonavý
- v případě negativní výpovědi záporky předchází infinitivnímu tvaru
- nedokáže zastávat tytéž syntaktické funkce jako jednoduchý infinitiv; složený infinitiv jmenovitě zastává funkci:
  - o předmětu
  - o přísllovečného určení času
  - o přísllovečného určení příčiny
  - o neshodného přívlastku
- typicky se pojí s:
  - o après (v časovém vztahu)
  - o pour (ve významu příčiny)

Obrázek 6 - shrnutí teorie

Při formulování předpokladů o fungování složeného infinitivu však narážíme na komplikace. Jak jsme již několikrát v práci naznačili, odborná literatura (a to jak česká, tak francouzská) se ve výkladu často omezuje jen na jednoduchý infinitiv. Pokud pojednává o složeném infinitivu, tak často jen velmi zběžně a roztříštěně. Proč však gramatiky v takové míře opomíjí složenou formu infinitivu a to i přesto, že se vyskytuje hojně v různých typech textů? Na otázku lze najít, jak se domníváme, poměrně snadnou odpověď: jednoduchý infinitiv je frekventovanější tvar.

Následující graf zachycuje celkovou frekvenci jednoduchého a složeného infinitivu v korpusech Ústavu Českého národního korpusu.⁴⁰

⁴⁰ Pro přehled celkové frekvence tvarů jsme korpus *InterCorp* nedělili na samostatné subkorporusy.

Graf 1 - Celková frekvence infinitivů v konzultovaných korpusech (v i.p.m.)

Z grafu jednoznačně vyplývá, že zastoupení tvarů jednoduchého infinitivu je několikanásobně vyšší než zastoupení tvarů složeného infinitivu.⁴¹

- a. Gramatiky tak považují jednoduchý infinitiv za prominentnější tvar co do popisu slovesného systému.
- b. Konzultované gramatiky z větší části používají příklady pouze s jednoduchým infinitivem (viz 2.2.2). Důvodem by opět mohla být jeho několikanásobně vyšší frekvence. Pokud totiž nepracujeme s rozsáhlým množstvím dat (jakým jsou pro nás elektronické korpusy), tak je poměrně obtížné na tvar složeného infinitivu vůbec narazit.

Přínos naší práce spatřujeme proto zejména v analyzovaném materiálu. Na základě rozsáhlého množství dat, které máme díky korpusům k dispozici, můžeme vyzorovat obecné tendence v chování francouzského složeného infinitivu a lépe jej tak vymezit v opozici k jednoduchému infinitivu.

⁴¹ Příkaz pro vyhledání jednoduchého infinitivu jsme omezili na tvary bez sloves *avoir* a *être*, a to z toho důvodu, abychom chybně nepočítali i s tvary složeného infinitivu. Celková frekvence jednoduchého infinitivu tak bude ještě vyšší.

Následující kapitola popíše materiál, na základě něhož budeme tyto tendence posléze pozorovat.

3.1.2 Popis použitých korpusů a subkorpusů

Primárním zdrojem dat pro analýzu jsou jazykové korpusy Ústavu Českého národního korpusu. Korpusová data totiž považujeme za nejvhodnější zdroj materiálu jak co do objemu, tak ucelenosti dat, a to jak pro kvalitativní, tak kvantitativní výzkum. V práci jsme použili data ze tří různých korpusů sestavených do pěti různých subkorpusů tak, aby co nejlépe zachycovaly celé možné spektrum různých textových typů. V následujících kapitolách se tak budeme věnovat popisu jednotlivých užitých korpusů a subkorpusů.

3.1.2.1 Popis korpusů – subkorpusů

V práci pracujeme s následujícími korpusy a subkorpusy (Křen, Richterová 2016):

1) Korpus L'est Républicain (verze 2)

Jedná se o korpus složený ze tří ročníků francouzského regionálního deníku *L'est Républicain* (1999, 2002 a 2003; všechny ročníky nejsou zcela kompletní). V práci jsme využívali verzi 2 z 11.4.2016 a to z toho důvodu, že tato verze byla oproti původní (první) deduplikována.

2) Korpus frWac

Jedná se o webový korpus, čili o texty stažené z domény *.fr*. Korpus byl zveřejněn roku 2013.

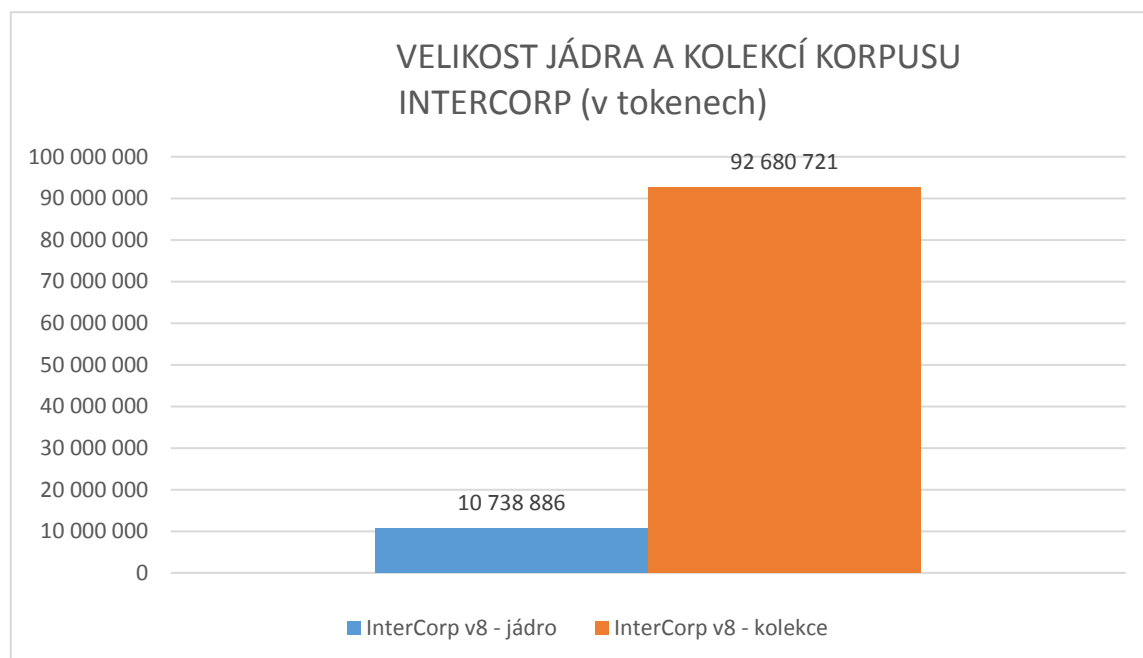
3) InterCorp (verze 8)

InterCorp je referenčním⁴² paralelním korpusem. V práci jsme využívali nejnovější verzi, čili verzi 8, zveřejněnou 4.6.2015. Korpus je složen ze dvou částí: z textů tzv. jádra a textů tzv. kolekce. Jádro korpusu představují ručně zarovnané beletristické texty. V kolekcích pak nalezneme publicistické články a zpravodajství z webových stránek Project Syndicate a

---

⁴² V referenčním korpuse zůstávají všechny původní verze v nezměněné podobě.

VoxEurope (dříve PressEurop), právní texty Evropské unie z korpusu Acquis Communautaire, zápisy jednání Evropského parlamentu z let 2007-2011 z korpusu Europarl a filmové titulky z databáze OpenSubtitles. Kolekce jsou pak zarovnávané – narozdíl od jádra – automaticky. Následující graf uvádí velikost jádra a kolekcí v korpusu InterCorp:

Graf 2 - Velikost jádra a kolekcí v InterCorpu (v tokenech)

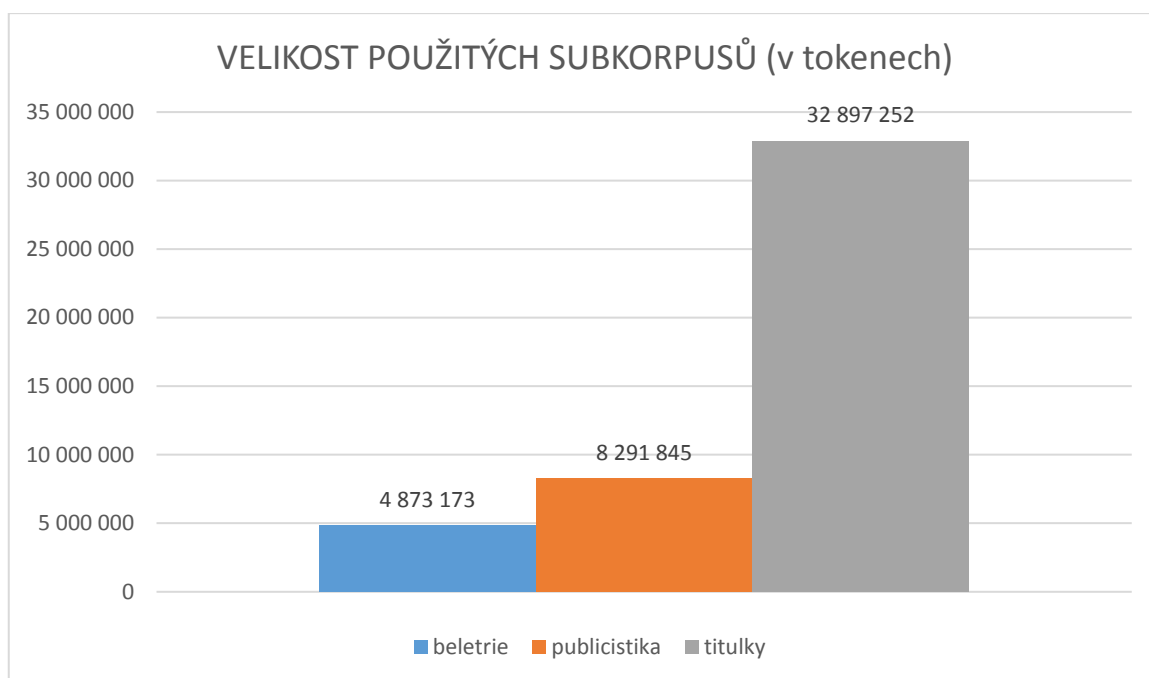
Z grafu je patrné, že převážnou část korpusu InterCorp tvoří texty kolekcí, a z toho důvodu nelze pracovat s celým korpusem, protože ve většině případů bychom dostali data právě jen z textů kolekcí. Abychom měli k dispozici data z více textových typů, je nutno si InterCorp rozčlenit na subkorporusy, tzn. dílčí korporusy zastupující jen určitý textový / žánrový typ. V práci jsme se rozhodli použít následující tři subkorporusy:

- a. Subkorporus textů beletrie

Subkorporus tvoří pouze beletristické texty ve francouzském originálu – díla autorů jako jsou např. Albert Camus, Alfred Jarry, Patrick Modiano a další.

- b. Subkorporus textů publicistiky
- c. Subkorporus filmových titulků

Velikost těchto subkorporusů opět uvádíme v následujícím grafu:

Graf 3 - Velikost použitých subkorpusů (v tokenech)

Výběr subkorpusů není náhodný. Beletristické texty reprezentují psanou francouzštinu, filmové titulky pak mají blízko k mluvenému jazyku (lze je považovat za hraniční formu mezi psaným a mluveným jazykem), publicistika představuje další možný žánr psané francouzštiny. Dva posledně jmenované subkorpusy pak tvoří komplementární dvojice s korpusem frWac (webový korpus; lze jej opět považovat za hraniční formu mezi psaným a mluveným jazykem) a L'Est Républicain (psaná francouzština, publicistický žánr). Tímto výběrem jsme pokryli, jak se domníváme, základní žánrové spektrum: beletristickou francouzštinu, francouzštinu publicistiky a v omezené míře také mluvenou francouzštinu (resp. útvar na pomezí psaného a mluveného jazyka).

3.1.2.2 Velikost korpuseů - subkorpusů

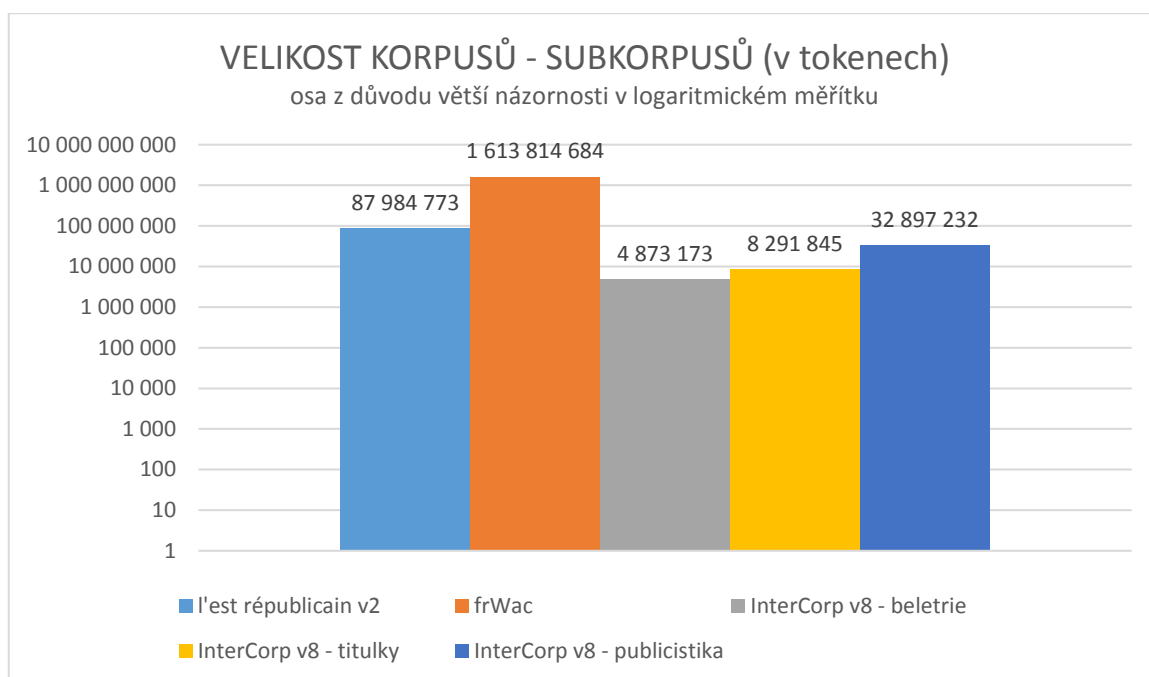
Velikost jednotlivých vybraných korpuseů – subkorpusů jsme shrnuli do následující tabulky:

NÁZEV KORPUSU - SUBKORPUSU	VELIKOST KORPUSU – SUBKORPUSU (v tokenech)
L'est Républicain v2	87 984 773
FrWac	1 613 814 684
InterCorp v8 – beletrie	4 873 173
InterCorp v8 – titulky	8 291 845
InterCorp v8 – publicistika	32 897 232

Tabulka 11 - Velikost konzultovaných korpusů a subkorpusů (v tokenech)

Velikost korpusů uvěďme pro názornost ještě v grafu:

Graf 4 - Velikost použitých korpusů a subkorpusů (v tokenech)

Tato kapitola popsala korpusy a subkorpusy, které jsme vybrali jako zdroj dat pro analytickou část práce. V kapitole jsme také vysvětlili důvody výběru jednotlivých korpusů a subkorpusů. V dalším kroku tak přikročíme k popisu dat, se kterými jsme pracovali.

3.1.3 Popis použitých dat

V práci jsme vycházeli z uvedených korpusů a subkorpusů, jejichž výběr jsme také výše objasnili. Vzhledem k omezenému rozsahu práce jsme však nemohli analyzovat všechny výskyty složeného infinitivu v uvedených korpusech – subkorpusech, a proto jsme z každého korpusu – subkorpusu sestavili vzorek (pomocí funkce *vzorek* a zadáním příslušné velikosti). Následující tabulka uvádí celkové počty výskytů složeného infinitivu v použitých korpusech – subkorpusech:

KORPUS - SUBKORPUS	regulární PŘÍKAZ	ABSOLUTNÍ FREKVENCE	RELATIVNÍ FREKVENCE (i.p.m.)
frWac	[word="[Aa]voir" word="[EÊê]tre"][tag="VER:pper"]	1 541 344	955,09
L'est Républicain v2	[word="[Aa]voir" word="[EÊê]tre"][tag="VER:pper"]	77 448	880,24
InterCorp v8 - beletrie	[word="[Aa]voir" word="[EÊê]tre"][tag="VER:pper"]	3 196	655,84
InterCorp v8 - publicistika	[word="[Aa]voir" word="[EÊê]tre"][tag="VER:pper"]	9 779	1 179,35
InterCorp v8 - titulky	[word="[Aa]voir" word="[EÊê]tre"][tag="VER:pper"]	21 967	667,75

Tabulka 12 - Celkové počty složeného infinitivu v konzultovaných korpusech (v absolutní a relativní frekvenci)

Příkaz pro hledání složeného infinitivu je bez vložených pozic – mezi pomocným slovesem a minulým přičestím je totiž možné najít např. zápornku nebo adverbium. My jsme se však pro celkový přehled výskytů rozhodli použít příkaz bez vložených pozic, a to z důvodu eliminování možných šumů (ve volné pozici totiž také může být např. substantivum, čili pak by se již nejednalo o složený infinitiv⁴³). Pokud bychom využili možnosti hledání s volnými pozicemi, celkové výskyty by tak byly ještě vyšší.

⁴³ Jako příklad uvěďmě:

Attention donc à ne pas avoir un joli site perdu au fin fond de google. (frWac)

Vidíme, že mezi tvarem *avoir* a přičestím minulým (*perdu*) jsou volné pozice obsazené nominálním syntagmatem (*un joli site*). Uvedený výskyt tak nereprezentuje složený infinitiv, protože minulé přičestí se vztahuje k podstatnému jménu.

Na základě dat celkových frekvencí jsme sestavili vzorky, které, jak se domníváme, jsou pro potřeby naší práce zcela dostatečné:⁴⁴

KORPUS – SUBKORPUS	VELIKOST VZORKU	ŠUMY	ČISTÉ VÝSKYTY
frWac	512 (100%)	212 (41,41%)	300 (58,59%)
L'est Républicain v2	536 (100%)	236 (44,03%)	300 (55,97%)
InterCorp v8 - beletrie	493 (100%)	193 (39,15%)	300 (60,85%)
InterCorp v8 - publicistika	521 (100%)	221 (42,42%)	300 (57,58%)
InterCorp v8 - titulky	596 (100%)	296 (49,66%)	300 (50,34%)

Tabulka 13 - Analyzované vzorky: čisté výskyty a šumy (absolutní hodnoty a procenta)

V tabulce 13 také uvádíme počet šumů, které se v uvedených vzorcích vyskytly. Hlavním problémem je totiž formální splývání složeného infinitivu s pomocným *être* a trpným rodem.⁴⁵ Tento problém ilustruje následující příklad:

[37] *L'adresse aux lecteurs peut être remplacée par l'apostrophe résumante [...].* (frWac)

Vzhledem k tomu, že tvar trpného rodu odpovídá formálně tvaru složeného infinitivu s pomocným slovesem *être*, nelze tvary trpného rodu zakázat automaticky v korpusovém vyhledávači. Výsledky jsme tak museli třídit ručně – cílem bylo vybrat jen čisté výskyty (tzn. tvary složeného infinitivu).

Po vytřídění šumů jsme sestavovali nové vzorky⁴⁶ tak, abychom dosáhli výše uvedené velikosti vzorků složeného infinitivu. Tyto nové vzorky jsme však sestavovali jiným způsobem: pokud bychom totiž další vzorek sestavovali pomocí funkce *vzorek*, dostali bychom stejné výsledky

⁴⁴ Samozřejmě si uvědomujeme, že pokud bychom použili data z ještě větších vzorků, tak výsledky analýz by byly o to více přesnější. Větší množství dat by bylo potřebné zejména v případě některých okrajových a nejasných jevů – naše práce tak ukazuje spíše jen možné tendence v chování složeného infinitivu.

⁴⁵ Přesné vyhodnocení procentuálního zastoupení šumových výskytů jsme neprovedli. Lze nicméně odhadnout, že zhruba 98% případů z šumových výskytů bylo právě trpným rodem (zbylé případy pak byly šumy způsobené např. nesprávným tagováním).

⁴⁶ První vzorky byly shodně o velikosti 400. Jak ale ukázala tabulka 12, téměř polovina byly šumy. Následně jsme proto museli sestavit další, druhý vzorek tak, abychom dosáhli požadované velikosti.

jako při předchozím sestavování vzorků (to odpovídá specifickému pojetí vzorku v korpusech Českého národního korpusu: pokud jsou vícekrát tvořeny vzorky z jednoho korpusu – subkorpusu a stejným příkazem, pak jsou výsledná data vzorků totožná a to z důvodu možné replikovatelnosti analýz). Tento problém lze však vyřešit pomocí funkce *promíchat* (problém lze řešit více způsoby), kdy se jednotlivé konkordanční řádky promíchají a tím pádem každá takto vzniklá strana je novým vzorkem (při dalším sestavování vzorků jsme už v přímo v korpusovém vyhledávači odstranily šumové výskyty – na rozdíl od prvního vzorku, kdy jsme selekci prováděli až ve staženém excelovém souboru). V empirické části pak pracujeme jen s čistými, ručně kontrolovanými výskyty.

Zmínili jsme již možnost obsazení volných pozic mezi pomocným slovesem a tvarem minulého přičestí. Ve vzorcích jsme se proto pokusili zachytit i tuto skutečnost. Nejprve jsme v uvedených korpusech – subkorpusech zjišťovali rozsah možného obsazení volných pozic. Nejčastější variantou je jedna či dvě obsazené pozice. Lze narazit i na výskyty se třemi obsazenými pozicemi (např. v případě pasiva a dvou adverbíí⁴⁷), avšak my jsme pracovali jen s maximálně dvěmi obsazenými pozicemi, a to z toho důvodu, že možné tři volné pozice již vykazují velké procento šumových výskytů (např. přesah mezi větami nebo vložené podstatné jméno jak ukázala poznámka 43). Způsob zachycení možného obsazení vložených pozic byl následující:

- 1) Nejprve jsme vyhledali celkové zastoupení tvarů složeného infinitivu bez volných pozic (viz tabulka 12)
- 2) Poté jsme vyhledali celkové zastoupení tvarů složeného infinitivu s jednou nebo dvěma volnými pozicemi, a to příkazem:

```
[word="[Aa]voir" | word="[EÊÊ]tre"][] {1,2} [tag="VER:pper"]
```

Na základě tohoto postupu jsme došli k následujícím datům:

KORPUS - SUBKORPUS	BEZ VOLNÝCH POZIC⁴⁸	S VOLNÝMI POZICEMI⁴⁹
frWac	1 541 344	219 570
l'est Républicain v2	77 448	10 316

⁴⁷ [...] *une crevette de sept mois et demi, petit homard humain échaudé d'avoir été trop tôt arraché aux entrailles maternelles.* (InterCorp v8 – beletrie)

⁴⁸ Jedná se o absolutní frekvenci.

⁴⁹ Jedná se o absolutní frekvenci.

InterCorp v8 – beletrie	3 196	615
InterCorp v8 – publicistika	9 779	1 280
InterCorp v8 – titulky	21 967	2 523

Tabulka 14 - Počet výskyty složeného infinitivu bez volných a s volnými pozicemi (v absolutních hodnotách)

- 3) Ve třetím kroku jsme na základě poměru mezi výskyty bez volných a s volnými pozicemi vypočítali procentuální zastoupení jednotlivých výskyty v analyzovaných vzorcích. Následující tabulka ukazuje finální data (v absolutní frekvenci) pro empirickou část práce:

KORPUS – SUBKORPUS	VELIKOST VZORKU⁵⁰	z toho BEZ VOLNÝCH POZIC	z toho VOLNÉ POZICE
frWac	300	264	36
L'Est Républicain v2	300	264	36
InterCorp v8 – beletrie	300	252	48
InterCorp v8 – publicistika	300	264	36
InterCorp v8 – titulky	300	270	30

Tabulka 15 - Velikost vzorků a zastoupení výskyty bez a s volnými pozicemi (v absolutních hodnotách)

Tato kapitola ukázala, s jakými daty budeme pracovat v rámci analytické části práce. Data jsme popsali z hlediska jejich velikosti a složení.

Samotnou analýzu dat dělíme na dvě části:

- 1) Část kvantitativní analýzy

Cílem kvantitativní analýzy je statisticky zachytit jevy, které mohou hrát významnou roli v popisu fungování složeného infinitivu. Jedná se zejména o kombinatoriku složeného infinitivu s různými předložkami (viz předpoklady na základě teoretické části, kapitola 2.2.3) a pozici záporných termínů (viz předpoklady na základě teoretické části, kapitola 2.1.5). Uvědomujeme si, že kvantitativní část by mohla mapovat širší spektrum jevů. Vzhledem k rozsahu práce jsme se však rozhodli omezit kvantitativní část jen na možnou kombinatoriku předložek s infinitivy a na pozici záporných termínů a to ze dvou důvodů. Prvním důvodem je fakt, že k problematice předložek a záporných termínů se širěji vyjadřuje odborná literatura, díky níž tak máme k dispozici základní teoretická východiska. Druhý důvod je, jak se

⁵⁰ Jedná se o čisté výskyty bez šumů.

domníváme, celková relevantnost výše uvedených jevů. Jak uvidíme v další části možnost kombinace s předložkami a pozice záporok hraje zásadní roli ve vymezení složeného infinitivu vůči infinitivu jednoduchému.

2) Část kvalitativní analýzy

Cílem kvalitativní analýzy je detailněji popsat možnosti fungování složeného infinitivu, na základě vybraných jevů. Výstupem části pak bude celkové vyhodnocení povahy a funkce francouzského složeného infinitivu ve francouzském slovesném systému.

Následující kapitoly budou věnovány nejprve kvantitativním analýzám. Posléze přejdeme ke kvalitativním analýzám.

3.2 Samotná empirická část

V předchozí části jsme popsali použité korpusy – subkorpusy a současně odůvodnili jejich výběr. Následně jsme vymezili z nich vybraný jazykový materiál. Proto v následující kapitole můžeme přejít k samotným analýzám. Kromě shrnujících tabulek, případně komentářů jsou v textu uváděny příklady jevů. U každého příkladu je vždy uveden jeho zdroj. Příklady mají názorně ukazovat daný jev ve své typické podobě.

3.2.1 Kvantitativní analýzy

V rámci kvantitativních analýz se nejprve budeme věnovat, jak jsme již naznačili dříve, možnostem kombinatoriky infinitivních forem s různými předložkami a předložkovými souslovími. Právě kombinatorika jednotlivých předložek s jednoduchým nebo složeným infinitivem hraje zásadní roli při jejich rozlišení. Na statistické vyhodnocení možností potom navážeme v kvalitativní části (viz 3.2.2), kde problematiku rozebereme.

Kromě kvantitativních analýz kombinatoriky předložek se posléze budeme věnovat možnostem umístění záporných termínů.

Na úvod je třeba zmínit některá omezení a problémy, na které jsme při hledání možností kombinace infinitivů s předložkami narazili.

a) Problémy spojené s hledáním jednoduchého infinitivu:

Příkaz pro hledání kombinací s jednoduchým infinitivem je pro účely kvantitativní analýzy bez možných volných pozic: uvědomujeme si, že mezi předložkou a jednoduchým infinitivem může být obsazená pozice (např. zájmenem, zápornou apod., viz příklad [15]), nicméně data v tomto případě také vykazují velké procento šumových výskytů (např. po předložce stojí člen, čili se nejedná o kombinaci předložky s infinitivem, ale s podstatným jménem⁵¹).

V příkazu jsme také zakázali tvary sloves *avoir* a *être*, ač si uvědomujeme možné kombinace předložek s těmito slovesy. Chtěli jsme však zabránit současnému chybnému hledání kombinací se složeným infinitivem.

b) Problémy spojené s hledáním složeného infinitivu

Příkaz pro hledání kombinací předložek se složeným infinitivem je bez pomocného slovesa *être*: tvary s pomocným *être* totiž formálně splývají s trpným rodem, ve výsledcích by tak bylo velké zastoupení chybných dat. Uvědomujeme si, že takto pojatý příkaz vylučuje např. složený infinitiv s významovým slovesem pohybu. Jak však ukázala tabulka 13, procentuální zastoupení šumů je natolik vysoké, že většina výsledků s pomocným *être* by byla jen trpným rodem a nikoliv složeným infinitivem s pomocným *être*.

V případě složeného infinitivu jsme však ponechali možné vložené pozice: jedna nebo dvě obsazené pozice nevykazují tak vysokou šumovost jako v případě jednoduchého infinitivu.

Výše zmíněná omezení byla provedena z důvodu snahy odstranit z dat co nejvíce šumů: v datech se šumy i přes tato omezení mohou vyskytnout, nicméně ne v tak velkém množství. Domníváme se, že i přes tyto problémy jsou výsledky kvantitativní analýzy dostatečně relevantní, aby naznačily tendence ve fungování infinitivních forem.

3.2.1.1 Kombinatorika s předložkami

Jak jsme viděli v teoretické části (kapitola 2.2.3), repertoár předložek a jejich spojení pojících se s infinitivy je, podle našeho úsudku, široký (narozdíl od stanoviska Le Goffica

---

⁵¹ *Pour le savoir-faire*. (příklad je konstruován autorem práce)

Jedná se o kombinaci předložky se zpodstatněným infinitivem a nikoliv předložky s jednoduchým infinitivem.

(1993: 432, který jej považuje za « *peu nombreux* »). Analýza celého uvedeného repertoáru překračuje dalece hranice naší práce, proto jsme se část věnovanou této problematice rozhodli zúžit, a to následujícím způsobem:

- 1) První část bude věnována těm předložkám, které se s infinitivy podle konzultované literatury mohou pojit. Z nich jsme vybrali čtyři následující předložky: *après*, *avant de*, *pour*, *sans*. Důvodem výběru je jejich nejvyšší zastoupení v analytické části práce. Tyto čtyři předložky tak považujeme za vysoce relevantní ukazel v popisu fungování infinitivních forem (předložky jsou uvedeny v abecedním pořadí).
- 2) Druhá část bude vycházet z Le Goffica (1993: 423), který ve svém výkladu uvádí nadto ty předložky, které se s infinitivy nepojí. Kvantitativní analýzou ověříme jím formulované předpoklady.

Předtím než přejdeme k samotným analýzám, odkažme znovu ke grafu 1. Graf zobrazuje celkové výskyty tvarů jednoduchého a složeného infinitivu v konzultovaných korpusech – subkorpusech. Jak jsme již uvedli, tvary jednoduchého infinitivu jsou častější než tvary složeného infinitivu. Z toho důvodu je nutné výsledky kvantitativní části přepočítávat na základě poměrového vztahu mezi jednoduchým a složeným infinitivem. V částech věnovaných jednotlivým předložkám tak nejprve uvádíme tabulku absolutních hodnot pro jednoduchý a složený infinitiv. Následně třetí tabulka zobrazuje již celkové výsledky: poměrové zastoupení kombinace s jednoduchým, nebo složeným infinitivem.

Après

Jak jsme uvedli v kapitole 2.2.3, *après* je autory považováno za předložku pojící se typicky se složeným infinitivem.

Výsledky zastoupení s jednoduchým a složeným infinitivem zobrazují následující tabulky.

après + jednoduchý infinitiv

Příkaz: [lemma="après"] [tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	1 030

L'Est Républicain v2	41
InterCorp v8 – beletrie	32
InterCorp v8 – titulky	94
InterCorp v8 – publicistika	11

Tabulka 16 - après a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

après + složený infinitiv

Příkaz: [lemma="après"][] {0,2} [word="avoir"] [tag="VER:ppe"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	108 627
L'Est Républicain v2	12 513
InterCorp v8 – beletrie	479
InterCorp v8 – titulky	987
InterCorp v8 – publicistika	559

Tabulka 17 - après a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

Získané hodnoty uvádíme v souhrnné tabulce.

KORPUS – SUBKORPUS	JEDNODUCHÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	CELKOVÁ ABSOLUTNÍ HODNOTA
frWac	0,9 (1 030)	99,1 (108 627)	109 657
L'Est Républicain v2	0,3 (41)	99,7 (12 513)	12 554
InterCorp v8 – beletrie	6,3 (32)	93,7 (479)	511
InterCorp v8 – titulky	8,7 (94)	91,3 (987)	1 081
InterCorp v8 – publicistika	1,9 (11)	98,1 (559)	570

Tabulka 18 - souhrnná tabulka: après (% a aboslutní hodnoty)

Výsledná tabulka tak potvrdila očekávání z teoretické části práce (viz 2.2.3). *Après* je předložkou s výraznou tendencí pojit se se složeným infinitivem. Naopak s jednoduchým infinitivem se *après* pojí jen výjimečně. Tendenci pojit se výhradně se složeným infinitivem

však gramatiky dále nijak nekommentují. Podle našeho úsudku vyplývá tato preference ze samé podstaty složeného infinitivu. A sice, složený infinitiv vyjadřuje děj předčasný (viz 2.1.3.1). Naopak jednoduchý infinitiv designuje většinou děj současný, méně často pak děj následný ději primárního predikátu (viz 2.1.3.1). Z hlediska sémantiky je *après* předložkou vyjadřující časový vztah: děj věty vedlejší (tedy věty, která obsahuje předložku *après*) je dějem předčasným. Podívejme se na následující příklady:

[38] *C'est chic de ta part, dit Antoine après rire et danser, mais j'ai quand même des scrupules.*
(Ayme, InterCorp v8 – beletrie)

[39] *C'est chic de ta part, dit Antoine après avoir rire et danser, mais j'ai quand même des scrupules.* (příklad je konstruován)

Příklad [38] je kombinací s jednoduchým infinitivem. Ve větě se dovídáme o slovech Antoine, která vyřkl potom, co se zasmál a zatančil (to ovšem víme jen na základě vlastní znalosti o fungování světa). Z hlediska sémantiky je *après* nekompatibilní s jednoduchým infinitivem (kombinace předčasnosti + současnosti dějů). Tato nekompatibilita však v příkladu [39] odpadá, a to díky povaze složeného infinitivu (kombinace předčasnost + předčasnost): děj infinitivu je dějem skončeným před dějem finitního slovesa, navíc předložka *après* značí anterioritu.

Avant de

Jak jsme uvedli v kapitole 2.2.3, *avant de* je považováno za předložku pojící se typicky s jednoduchým infinitivem.

Frekvence výskytů uvádí následující tabulky.

avant de + jednoduchý infinitiv

Příkaz: [lemma="avant"][lemma="de"][tag="VER:inf" & word!="avoir|être"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	127 714
L'Est Républicain v2	17 883

InterCorp v8 – beletrie	665
InterCorp v8 – titulky	2 735
InterCorp v8 – publicistika	469

Tabulka 19 - *avant de* a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

avant de + složený infinitiv

Příkaz: [lemma="avant"][lemma="de"]{0,2}[word="avoir"][tag=="VER:pper"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	3 244
L'Est Républicain v2	134
InterCorp v8 – beletrie	25
InterCorp v8 – titulky	227
InterCorp v8 – publicistika	9

Tabulka 20 - *avant de* a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

Výsledné hodnoty uvádíme v souhrnné tabulce.

KORPUS – SUBKORPUS	JEDNODUCHÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)
frWac	97,5 (127 714)	2,5 (3 244)
L'Est Républicain v2	99,3 (17 883)	0,7 (134)
InterCorp v8 – beletrie	96,4 (665)	3,6 (25)
InterCorp v8 – titulky	92,3 (2 735)	7,7 (227)
InterCorp v8 – publicistika	98,1 (469)	1,9 (9)

Tabulka 21 - souhrnná tabulka: *avant de* (% a absolutní hodnoty)

Z tabulky je patrné, že se *avant de* pojí téměř výlučně s jednoduchým infinitivem. Takový výsledek lze považovat za komplementární s předložkou *après* (pojící se výlučně se složeným infinitivem, viz výše). *Avant de* je taktéž časovou spojkou, nicméně narozdíl od anteriority značí posterioritu. Složený infinitiv avšak vyjadřuje děj skončený (viz 2.1.3.1), tudíž jeho sémantika není kombinovatelná s přeložkou *avant de*.

To však neznamená, že nelze narazit na spojení *avant de + infinitiv*. Takové spojení avšak neindikuje předčasnost děje, ale jeho skončenost. Viz následující příklad [41].

[40] *Je l'ai terminé avant de partir.* (příklad je konstruován)

[41] *Je l'ai terminé avant d'être parti.* (příklad je konstruován)

Jak jsme již několikrát zmínili (viz 2.1.3.1), jednoduchý infinitiv označuje děj současný, nebo následný ději hlavního predikátu. Proto je kompatibilní s předložkou *avant de*, jak vidíme v příkladě [40]. Použití složeného infinitivu v příkladě [41] zdůrazňuje, že se jedná a děj skončený.

Pour

Jak jsme uvedli v kapitole 2.2.3, *pour* se může pojit jak s jednoduchým, tak složeným infinitivem. Rozdílnost ve frekvenci je pak podle konzultované literatury závislý na významovém vztahu, který *pour* zastává (viz více 2.2.3). Tento fakt však značně omezuje naši analýzu, protože by pak bylo třeba ručně třídít *pour* ve významu příčiny a *pour* ve významu účelu (případně přípustky). Takové třídění však dalece přesahuje rozsah naší práce. Kvantitativní analýza tak ukazuje jen velmi obecný závěr.

pour + jednoduchý infinitiv

Příkaz: [lemma="pour"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	2 946 080
L'Est Républicain v2	177 036
InterCorp v8 – beletrie	7 621
InterCorp v8 – titulky	33 082
InterCorp v8 – publicistika	22 25

Tabulka 22 - *pour* a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

pour + složený infinitiv

Příkaz: [lemma="pour"][] {0,2} [word="avoir"][tag="VER:pper"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	23 759
L'Est Républicain v2	2 065
InterCorp v8 – beletrie	67
InterCorp v8 – titulky	832
InterCorp v8 – publicistika	332

Tabulka 23 - *pour* a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

Souhrnné výsledky *pour* ukazuje následující tabulka.

KORPUS – SUBKORPUS	JEDNODUCHÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)
frWac	99,2 (2 946 080)	0,8 (23 759)
L'Est Républicain v2	98,9 (177 036)	1,1 (2 065)
InterCorp v8 – beletrie	99,1 (7 621)	0,9 (67)
InterCorp v8 – titulky	97,5 (33 082)	2,5 (832)
InterCorp v8 – publicistika	98,5 (22 125)	1,5 (332)

Tabulka 24 - souhrnná tabulka: *pour* (% a absolutní hodnoty)

Výsledná tabulka ukazuje, že *pour* se silně váže s jednoduchým infinitivem. Problémem při formulování závěru je fakt, že námi provedená kvantitativní analýza nezohledňuje smysl samotné předložky *pour*. Jak jsme totiž uvedli v předchozí části práce, *pour* může značit příčiny, účel, případně přípustku (viz 2.2.3). Pro relevtnost takové analýzy by bylo třeba vytřídit jednotlivé významové odstíny a výsledky interpretovat s ohledem na tento cíl. Velmi obecně lze konstatovat, že jednoduchý infinitiv je dominantním tvarem, protože jeho užití s předložkou *pour* může značit jak příčinu, účel, tak přípustku (alespoň na základě usudků konzultované literatury, viz 2.2.3). Naproti tomu složený infinitiv se s předložkou *pour* pojí jen ve významu příčiny, účel vyjadřovat nemůže: příslovečné určení účelu je orientováno do budoucnosti. Složený infinitiv je vždy dějem anteriorním vůči ději finitivního slovesa a z toho důvodu nemůže vyjádřit účel.

Sans

Jak jsme uvedli v kapitole 2.2.3, *sans* se užívá ve významu přípustky. K frekvenci se okrajově vyjadřuje Le Goffic (1993: 433), podle něhož je spojení s infinitivem « *très usuel* » (uvádí příklad s jednoduchým infinitivem, složený nijak nekomentuje).

sans + jednoduchý infinitiv

Příkaz: [lemma="sans"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être" & tag!="NOM"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	213 412
L'Est Républicain v2	15 819
InterCorp v8 – beletrie	1 570
InterCorp v8 – titulky	3 180
InterCorp v8 – publicistika	1 441

Tabulka 25 - *sans* a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

sans + složený infinitiv

Příkaz: [lemma="sans"][] {0,2} [word="avoir"][tag="VER:pper"]

KORPUS – SUBKORPUS	ABSOLUTNÍ FREKVENCE
frWac	10 620
L'Est Républicain v2	741
InterCorp v8 – beletrie	80
InterCorp v8 – titulky	162
InterCorp v8 – publicistika	49

Tabulka 26 - *sans* a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)

Souhrnné výsledky *sans* ukazuje následující tabulka.

KORPUS – SUBKORPUS	JEDNODUCHÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	CELKOVÁ ABSOLUTNÍ HODNOTA
frWac	95,3 (213 412)	4,7 (10 620)	224 032

L'Est Républicain v2	95,5 (15 819)	4,5 (741)	16 560
InterCorp v8 – beletrie	95,2 (1 570)	4,8 (80)	1 650
InterCorp v8 – titulky	95,2 (3 180)	4,8 (162)	3 342
InterCorp v8 – publicistika	96,7 (1 441)	3,3 (49)	1 490

Tabulka 27 - souhrnná tabulka: sans (% a aboslutní hodnoty)

Předložka *sans* se, jak z tabulky vidíme, pojí výrazně preferenčně s jednoduchým infinitivem. V souvislosti s předložkou *sans* + *jednoduchý infinitiv* tak lze diskutovat nad důvodem této preference. Mějme následující příklady:

[42] *Il a réussi sans travailler* (příklad je konstruován).

[43] *Il a réussi sans avoir travaillé* (příklad je konstruován).

[44] *Il est parti sans dire au revoir* (Le Goffic 1993: 433)

[45] *Il est parti sans avoir dit au revoir* (příklad je konstruován).

Jako možný důvod preference uvedme ne tak velikou potřebu upřesňovat časovou chronologii (jako tomu je v případě *après* a *avant de*). Pokud se podíváme na výše uvedené příklady, vedlejší věta logicky předchází větě hlavní (negativní *sans*), tudíž mluvčí již nemá důvod užívat ještě složenou formu infinitivu jako další ukazatel předčasnosti.

Tabulky 18, 21 a 24 a 27 jednoznačně ukázaly preference kombinace s jednoduchým, nebo se složeným infinitivem. Shodně ve všech výsledcích je preference předložky zcela zřejmá (vždy jednoznačně inklinuje k jedné z infinitivních forem), což je poznatek, jak se domníváme, dosud neupřesněný. Následující tabulka 28 shrnuje výsledky analýzy a také důvody preferencí. Základním prostředkem, od něhož se daná preference odvíjí, je – jak usuzujeme – povaha infinitivů v jejich časové rovině.

Závěry pro preferenci předložek *après*, *avant de*, *pour* a *sans* jsou následující:

PŘEDLOŽKA	DOMINANTNÍ FORMA INFINITIVU	DŮVOD DOMINANCE
<i>après</i>	složený infinitiv	anteriorita složeného infinitivu
<i>avant de</i>	jednoduchý infinitiv	posteriorita jednoduchého infinitivu

pour	jednoduchý infinitiv	narozdíl od složeného infinitivu vyjadřuje účel (+příčinu, přípustku) – složený infinitiv může vyjadřovat jen příčinu
sans	jednoduchý infinitiv	časovou chronologii není třeba upřesňovat (jednoduchý infinitiv jako základní tvar)

Tabulka 28 - préférence après, avant de, pour a sans

Le Goffic (1993: 423) uvádí vedle možných předložek také ty, které se podle něj s infinitivními formami nepojí. Na základě korpusové analýzy jsme ověřovali, zda se jím uvedené předložky opravdu s infinitivy nevyskytují. Následující výčet (který je řazen abecedně) pak uvádí výsledky, ke kterým jsme došli.

Vedle už zmíněných omezení výše jsme v příkazech zcela vyloučili možnost volných pozic (a to i v případě složeného infinitivu), a to zdůvodu snahy o co nejvyšší možnou eliminaci šumů (uváděné předložky se s infinitivy – pokud vůbec – vyskytují méně často; problémem je tak např. přesah mezi větami apod.).

Následující část je seznamem předložek nepojících se s infinitivy (podle Le Goffica 1993), který jsme doplnili o vlastní analýzu získaných výsledků.

Avec

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="avec"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="avec"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

Na kombinaci infinitivů s předložkou *avec* jsme v konzultovaných korpusech nenarazili. *Avec* mj. vyjadřuje současnost, souběžnost dějů (Le Petit Robert 1991), což, jak se domníváme, je význam neslučitelný s infinitivními formami. Lze tak usuzovat, že *avec* se s infinitivy spíše nepojí.

Chez

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="chez"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="chez"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

Kombinace infinitivů s předložkou *chez* se v korpusech nevyskytla, kromě níže uvedeného příkladu.

[46] *Je vais te tuer de chez tuer.* (InterCorp v8 – titulky)

Uvedený příklad nicméně považujeme za chybu: jednak věta v kontextu, který máme k dispozici, nedává smysl, jednak český překlad *Zabiju tě všemi způsoby* neodpovídá francouzskému originálu. V neposlední řadě je třeba také uvést, že předložka *chez* značí lokaci, umístění (Le Petit Robert 1991), takže se jen těžko bude pojit s dějovým infinitivem.

Contre

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="contre"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="contre"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Předložku *contre* jsme ve studovaných korpusech našli jen ve spojení s jednoduchým infinitivem a v následujícím typu spojení.

[47] *Pour ou contre passer un chien à la douche ?* (frWac)

[48] *Je suis tout de même contre écrire une fiction politique en utilisant les vrais noms des personnalités.* (frWac)

V tomto případě je však třeba zdůraznit, že výraz *contre* je v obou případech ve funkci jmenné části přísudku (v příkladu [47] elipsa *vous êtes*). Nejedná se tak o spojení čistě předložky s infinitivním tvarem. Podle konzultovaného slovníku (Le Petit Robert 1991) vyjadřuje předložka *contre* kontakt, opozici, tudíž spíše předpokládáme, že se s dějovým infinitivem pojit nebude.

Dans

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="dans"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="da ns"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

V případě předložky *dans* je možné najít spojení zejména s jednoduchým infinitivem (L'Est Républicain v2: 5; frWac: číslo z důvodu velkého procenta šumů neuvádíme, jedná se ale o desítky výskytů).

[49] *J'attends ta confirmation et pour cela, tu vas en effet dans le calendrier en bas à droite puis dans laisser un message et finalement dans enregistrer.* (frWac)

Předložka *dans* s jednoduchým infinitivem se vyskytuje pouze v jednom typu kontextu. Jak ilustrují výše zmíněné příklady, jedná se vždy o popis práce s nějakou webovou aplikací, kde konstrukce *dans + inf* navádí uživatele na složku, do které se má dostat (*dans laisser un message*: (běžte) *do* (složky) *zanechat zprávu*). Infinitiv je tedy název funkce, se kterou uživatel ve webové aplikaci pracuje. Role infinitivu je tak v těchto případech setřena.

V případě složeného infinitivu jsme narazili na jediný výskyt.

[50] *La copie de sauvegarde est renvoyée au candidat dans avoir été ouverte [...].* (frWac)

Tento jediný výskyt je však zřejmou chybou. Předložka *sans* je mylně zaměněna za *dans* (i v předcházejícím kontextu bylo užito spojení *sans avoir été ouverte*).

Závěrem lze tedy konstatovat, že spojení předložky *dans* a infinitivu ve své infinitivní podstatě nebylo v konzultovaných korpusech objeveno. Podobně jako v případě *chez* lze však tento výsledek očekávat: lokační předložka se jen těžko bude pojit s dějovým infinitivem.

Depuis

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="depuis"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être|hier"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="depuis"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Kombinaci s *depuis* jsme v korpusech našli jak pro jednoduchý (frWac: desítky výskytů; L'Est Républicain: 9), tak složený infinitiv (9 výskytů frWac).

[51] *Rares sont ceux qui ont su depuis raconter des histoires aussi bien que lui, ce qui s'appelle raconter.* (frWac)⁵²

V uvedených příkladech však *depuis* zastává funkci adverbia s významem *od té doby* a nikoliv předložky.

[52] *Mais depuis avoir lu il y a 2-3 ans ces objections au commerce équitable, je n'ai rien trouvé qui puisse relativiser, diminuer ou annuler la valeur de ces arguments, pas plus que je n'en ai trouvé de nouveaux qui puissent renforcer mon soutien au commerce équitable.* (frWac)

Jako nejzajímavější se jeví poslední příklad [52], kde se složený infinitiv vztahuje k předložce *depuis*. V tomto příkladě má předložka patrně význam *à partir d'un moment* (Le Petit Robert 1991), *od té doby*. Mluvčí chtěl pravděpodobně zdůraznit trvání (*od doby před 2-3 lety*), a proto použil *depuis* místo předložky *après*. Vzhledem však k tomu, že složený infinitiv má výhradně platnost dokonavého vidu (viz teoretická kapitola 2.1.3.2), je takové užití na hraně gramatičnosti a pravděpodobně nebude příliš časté. Zdrojová webová stránka není přístupná, takže nemáme dále možnost se podívat, jestli spojení není např. ovlivněné nějakým regionálním dialektem.

Dès

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="dès"][tag="VER:inf" & word!="avoir|être|hier"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="dès"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Spojení předložky *dès* s jednoduchým infinitivem jsme našli dvakrát v korpusu frWac.

---

⁵² Další příklady:

Bouleversée, la surveillante de baignade n'a pas souhaité depuis reprendre son activité. (L'Est Républicain v2)
Annoncé depuis 2 mois à Lyon, transfert confirmé par son club la semaine dernière, le dossier semble depuis avoir pris du plomb dans l'aile. (frWac)

[53] *La rencontre aura lieu, dès partir de 13h30, à Vaudigny près de Haroué.* (L'Est Républicain v2)

První případ [53] je však, jak se domníváme, chyba. Předložka *dès* je nesprávně zaměněna za *à*. Infinitiv se tak dostává do ustáleného předložkového spojení a ztrácí svůj původní význam.

[54] *Tout choix même ponctuel ou lié à une partie circonscrite du territoire, doit dès pouvoir trouver sa justification.* (L'Est Républicain v2)

V případě [54] má *dès* spíše platnost adverbia a nikoliv předložky. *Dès* je podle definice (Le Petit Robert 1991) časovou předložkou s významem *depuis*, *déjà*, *à partir de*. Časová platnost v tomto případě tak nedává smysl.

V případě složeného infinitivu jsme pak narazili na 3 výskyty (frWac: 2; L'Est Républicain v2).

[55] *Pire, dès avoir trouvé un emploi, Chun-sheng perd celui-ci au bout de seulement quelques jours.* (frWac)⁵³

V případě kombinace se složeným infinitivem lze výraz *dès* považovat za předložku vztahující se k infinitivní formě. Význam by pak mohl odpovídat výrazu *à partir de* (*od té doby*; Le Petit Robert 1991), podobě jako u předložky *depuis* vztahující se ke složenému infinitivu. Lze tak považovat složený infinitiv za volnější tvar oproti infinitivu jednoduchému? Domníváme se, že spojení předložky *dès* (případně *depuis*) se složeným infinitivem umožňuje právě povaha složeného infinitivu. A sice složený infinitiv designuje typicky děj skončený, anteriorní vůči ději hlavního predikátu. Pokud se podíváme zmíněné příklady, tento předpoklad (anteriority a skončenosti infinitivního děje) je splněn.

---

⁵³ Další příklady:

Il repoussa les sommations de Charles Quint qui, dès avoir débarqué le 23 octobre 1541, lui demandait de se rendre. (frWac)

Je le fais en octobre, dès avoir reçu le bon de la caisse de maladie. (L'Est Républicain v2)

Derrière

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="derrière"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="derrière"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

V případě *derrière* jsme našli 1 výskyt v InterCorpu v8 (titulky) a 24 výskytů ve frWac.
[56] *Va derrière faire un somme.* (InterCorp v8 – titulky)

Výskyty nicméně nelze považovat za kombinaci předložky a infinitivu. *Derrière* se v konzultovaných korpusech chová jako adverbium a k samotnému infinitivnímu tvaru se nevztahuje.

Složený infinitiv jsme našli s touto předložkou pouze jednou (frWac).

[57] *Il semble irréaliste qu'une seule personne ait pu construire des portefeuilles de l'ordre de cinquante milliards d'euros, puisque si on parle d'une perte de cinq milliards d'euros, il faut derrière avoir accumulé des positions de quarante à cinquante milliards d'euros.* (frWac)

Opět se jedná o adverbium, nikoliv o předložku pojící se s infinitivem.

Závěrem lze říci, že ve studovaných korpusech se nevyskytl jediný případ kombinace předložky *derrière* s infinitivním tvarem. Tento fakt lze vysvětlit obdobně jako v případě předložky *chez*. A sice, že lokační předložka není pravděpodobně kombinovatelná s dějovým infinitivem.

Devant

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="devant"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="devant"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

V případě předložky *devant* jsme nenarazili v žádném konzultovaném korpusu na její možnou kombinovatelnost s infinitivy. Podobně jako výše zmíněné *dès* a *derrière* se jedná o

lokační předložku. Fakt, že jsme nenarazili na *devant* + *infinitiv* by utvrzoval v našem předpokladu, že lokační předložky se nemohou pojít s dějovým infinitivem.

Durant

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="durant"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="durant"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

V případě předložky *durant* jsme nenarazili na žádné spojení ani s jednoduchým, ani se složeným infinitivem, ač by se taková spojení dala předpokládat (*durant* je časová předložka (Le Petit Robert 1991); časové předložky se s infinitivy pojí). Důvodem by však mohla být celková malá frekvence *durant* oproti např. synonymnímu *pendant*.⁵⁴

En

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="en"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="en"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

V případě předložky *en* by bylo časově velmi náročné ručně třídít výskyty tak, abychom vyčlenili jen spojení s předložkou a ne pouhé spojení *en* jako zájmeného příslovce a infinitivu. Pro přehled jsme analyzovali prvních sto konkordančních řádků jak pro jednoduchý, tak pro složený infinitiv a na žádné užití *en* jakožto předložky jsme nenarazili.

Entre

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="entre"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="entre"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

---

⁵⁴ Pro porovnání: v absolutních frekvencích jsme našli 145 818 výskytů *durant* ve frWac, 6 378 v InterCorpu a 20 498 v L'Est Républicain (oproti 432 180 *pendant* ve frWac, 30 380 v InterCorpu a 25 026 v L'Est Républicain).

Předložku *entre* je možné najít se složeným infinitivem (frWac: 2; respektive v případě jednoduchého infinitivu by bylo třeba všechny výskyty ručně protřídit a vyloučit *entre* ve smyslu *mezi*).

[58] *Ce livre vous prodigue une sensation unique. Entre avoir vécu une histoire incroyable (est-elle vraie ?) et les infos diffusées tout au long du livre qui vous laissent perplexes.* (frWac)

V těchto dvou případech předložka *entre* odpovídá, jak se domníváme, významu *au milieu de* (Le Petit Robert 1991), který se podle slovníku pojí s nominálním syntagmatem. V příkladu vidíme koordinaci infinitivu právě s nominálním syntagmatem, čímž se potvrzuje nominální povahu infinitivu (viz teoretická kapitola 2.2.2.2).

Envers

Příkaz jednoduchý infinitiv:

[tag!="DET.*"] [lemma="envers"] [tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [tag!="DET.*"] [lemma="envers"] [word="avoir"] [tag="VER:ppe"]

Předložku *envers* ve spojení s infinitivy jsme v konzultovaných korpusech nenašli. Předložka však nemá časovou platnost (Le Petit Robert 1991), proto lze považovat její spojení s infinitivy za nepravděpodobné.

Excepté

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="excepté"] [tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="excepté"] [word="avoir"] [tag="VER:ppe"]

V případě *excepté* jsme nenašli jediný výskyt se složeným infinitivem, narazili jsme však na několik případů s infinitivem jednoduchým (frWac: 16, InterCorp v8 (syndicate): 1).

[59] *Malheureusement, la politique économique ne peut pas grand chose pour relancer de manière dynamique les exportations à court terme, **excepté alléger** le poids social.* (InterCorp v8 – syndicate)⁵⁵

Excepté je předložka s negativním významem (tedy podobně jako např. *sans, hormis*). Podle slovníku (Le Petit Robert 1991) se může pojit s nominálním syntagmatem (*[...] excepté avec les hommes* (ibid.)), proto by mohla být také možná spojení s infinitivem (infinitiv je považován za nominální formu, viz teorie 2.2.2.2).

Hormis

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="hormis"][tag="VER:inf" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="hormis"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

Předložku *hormis* jsme našli s jednoduchým infinitivem (frWac: 84, L'Est Républicain v2: 3; InterCorp v8:4 (3krát titulky, 1krát Europarl), tak i se složeným (frWac: 2).

[60] *Malheureusement, **hormis reconnaître** que les candidats auxquels il avait accordé les investitures UMP n'étaient pas les bons, il n' est guère allé plus avant dans sa réflexion.* (L'Est Républicain v2)⁵⁶

Uvedená spojení lze považovat za typově blízké spojení s předložkou *excepté*. Podobně také *hormis* nabývá negativního významu a pojí se s nominálním syntagmatem (Le Petit Robert 1991).

---

⁵⁵ Další příklad:

*Tout est possible, **excepté faire** du ski au travers d'une porte tournante.* (frWac)

⁵⁶ Další příklady:

***Hormis savoir** si ils vont bien ?* (frWac)

*Que faites-vous, **hormis parler** aux femmes dans les bars d'hôtel de villes ennuyeuses ?* (InterCorp v8 – titulky)

[61] *Le lundi 23 juillet 2007 à 10:15, par syr j'ai ri je profite de ce post pour demander un truc, cette Lindsay truc là , hormis avoir fait plus de désintox que Liz Taylor et un film que j'ai vu, oui oui, ou elle joue la fille de Jamie Lee Curtis, hormis ça donc, elle sert à quoi Lindsay ?* (frWac)

[62] *On sait fort bien ce qu'Attali a préconisé depuis trente ans (hormis avoir formé Ségolène Royal à l'économie s'entend) : sa pensée a toujours été au coeurs des arbitrages présidentiels de l'ère Mitterrand face aux thèses des proches de Delors, Rocard.* (frWac)

Dva výše uvedé případy jsou jediná spojení předložky *hormis* se složeným infinitivem, která jsme v konzultovaných korpusech objevili. První případ je pravděpodobně komentářem (zdrojová strana je ovšem nedostupná), čili jeho povaha má blízko k mluvenému jazyku. Druhý případ, ač opět z webového korpusu, je naopak syntakticky spisovným textem. Jak jsme již uvedli blíže, předložka *hormis* je významem blízka předložce *sans* (která se s infinitivy vyskytuje) a pojí se s nominálním syntagmatem. Domníváme se proto, že její možné kombinatorice s infinitivy tak nic nebrání.

Malgré

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="malgré"][tag="VER:inf" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="malgré"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

V případě *malgré* jsme sice narazili jen na dva výskyty (frWac) s jednoduchým infinitivem, zato však na 29 se složeným infinitivem (frWac) a na 1 případ v InterCorpu v8 (syndicate).

[63] *Votre photographie a-t-il réellement travaillé en toute liberté ? Si ce n'est pas le cas, on peut malgré faire le choix de publier de telles photos pour toutes sortes de bonnes raisons, mais une mise en garde au lecteur ne serait-elle pas nécessaire ?* (frWac)

V případě jednoduchého infinitivu nicméně *malgré* v obou případech funguje jako adverbium a nikoliv jako předložka.

[64] *Les responsables politiques ont lancé l'union monétaire en 1999, malgré avoir été avertis du fait que les économies la constituant présentaient une trop grande diversité.* (InterCorp v8 – syndicate)

V případě infinitivu složeného je *malgré* skutečnou předložkou. Podle slovníkové definice (Le Petit Robert 1991) se předložka nejčastěji pojí s nominálním syntagmatem. Vzhledem k tomu, že infinitivy – jak jsme již několikrát uvedli – mají právě nominální povahu (viz teoretická kapitola 2.2.2.2), lze taková spojení považovat za akceptovatelná.

Outre

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="outré"] [tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="outré"] [word="avoir"] [tag="VER:pper"]

Výskyty jsme našli jak u jednoduchého (L'Est Républicain v2: 13; frWac: 147; InterCorp v8: 6), tak složeného infinitivu (InterCorp v8: 1 (syndicate); frWac: 1).

[65] *Ce travail implique, outre éviter les pièges du populisme et de ses tentations, de prendre des mesures pour intégrer ceux qui sont exclus, ceux qui sont marginalisés de longue date et, bien sûr, les Roms.* (InterCorp v8 – europarl)

Samotné *outré* je však spíše adverbium: v jeho případě tak lze říci, že infinitivy se nevyskytuje.

Parmi

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="dans"] [tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="dans "] [word="avoir"] [tag="VER:pper"]

V případě kombinace s *parmi* jsme na žádný případ nenerazili ani pro jednoduchý, ani pro složený infinitiv. Podle slovníku (Le Petit Robert 1991) značí *parmi* umístění. Jak jsme již několikrát uváděli, lokační předložky se s infinitivy nejspíše nepojí.

Pendant

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="pendant"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="pendant"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Pendant je možné najít s jednoduchým infinitivem (frWac: 12), nikoliv však se složeným.

[66] *Alcool, thé et café sont des boissons athérosclérose et alimentation serait bon de limiter pendant nourrir nouveau né soutien psychologique enfant de votre grossesse.* (frWac)

Všechny případy ve webovém korpusu (jak i značí uvedený příklad) jsou však, jak se domníváme, na hraně gramatičnosti. Předložka *pendant* značí průběh (Le Petit Robert 1991): jak jsme uvedli v teoretické části, složený infinitiv designuje děj skončený (viz 2.1.3.1), což by spojení s průběhovým *pendant* vylučovalo. Co se týče jednoduchého infinitivu, někteří autoři jej považují za vidově vágní (viz poznámka 19), což by jeho spojení s touto předložkou umožňovalo.

Pourvu

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="pourvu"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="pourvu"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Předložku *pourvu* jsme nenašli v kombinaci ani s jednoduchým, ani se složeným infinitivem. Konzultované slovníky a gramatiky (Le Petit Robert 1991; Riegel, Pellat, Rioul 2009; Wilmet 2007) však uvádí jen spojení *pourvu que*, po kterém následuje konjunktiv. Lze tedy předpokládat, že samotné *pourvu* se s infinitivem nepojí.

Sauf

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="sauf"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="sauf"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

Sauf se poměrně často vyskytuje s jednoduchým infinitivem (frWac: 302, InterCorp v8: 39 (z toho 3 výskyty v beletrii); L'Est Républicain v2: 8), se složeným jsme na předložku narazili pouze jednou (frWac).

[67] *Il peut tout, **sauf laisser indifférent**.* (frWac)

[68] *Si vous êtes installé en association, l'accord des associés sera obligatoire, **sauf avoir prévu** dans votre contrat l'obligation pour vos confrères de trouver eux-mêmes votre successeur !* (frWac)

Podle slovníku je předložka *sauf* svým významem blízká předložkám *hormis*, *excepté*, které – jak jsme již uvedli – se v konzultovaných korpusech s infinitivy vyskytly. V případě *sauf* jsme našli více než 300 možných spojení s jednoduchým infinitivem. Domníváme se, že takové spojení je možné z důvodů, které jsme také již zmiňovali: předložka má negativní význam a může se pojit s nominálním syntagmatem. Fakt, že její spojení s jednoduchým infinitivem je o tolik vyšší oproti *hormis* / *excepté* má, podle našeho úsudku jednoduché vysvětlení: samotná předložka *sauf* je frekventovanějším tvarem než *hormis* / *excepté* (pro srovnání: *sauf* v absolutních hodnotách se objevilo 141 726krát ve frWac; oproti tomu je ve stejném korpusu 12 387 výskytů *hormis* a 4 595krát *excepté*).

Selon

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="selon"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="selon"][word="avoir"][tag="VER:ppe"]

V kombinaci s předložkou *selon* se ve studovaných korpusech nevyskytl jediný případ jednoduchého, ani složeného infinitivu. Takový výsledek lze však předpokládat: význam předložky odpovídá spojení *en se conformant à* (Le Petit Robert 1991; česky *podle*), které vylučuje spojení s dějovým infinitivem.

Sous

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="sous"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="sous"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

V případě předložky *sous* jsme nenarazili na žádný výskyt ani u jedné infinitivní formy. Takový výsledek by však potvrdoval naši domněnku, že lokační spojky (v případě *sous* je to umístění pod nějakým jiným objektem; Le Petit Robert 1991) se s infinitivy pojit nemohou.

Suivant

Příkaz jednoduchý infinitiv: [word="[Ss]uivant"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [word="[Ss]uivant"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Předložka *suivant* splývá formálně s adjektivem *suivant*: třídění výskytů by tak bylo časově náročné a přesahuje rámec naší práce. Prošli jsme však několik desítek výskytů prvních stran a na užití *suivant* jako předložky jsme nenarazili. Význam *suivant* (Le Petit Robert 1991) je blízký předložce *selon*, která dle své slovníkové charakteristiky – jak jsme již uvedli – spojení s infinitivy spíše vylučuje. Podobné chování se tak dá očekávat i v případě *suivant*.

Sur

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="sur"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="sur"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Ve spojení se *sur* jsme nenarazili na jediný případ se složeným infinitivem. Možné je však nalézt předložku s jednoduchým infinitivem (přesné počty neudáváme z důvodu vysokého procenta šumů ve výsledcích).

[69] *Rien d'autre à faire que de cliquer sur Envoyer pour forcer la lecture de la date.* (frWac)

Takové spojení je však velmi specifické. Podobně jako v případě předložky *dans* je infinitiv názvem funkce (funkce v rámci popisu práce s webovou aplikací), infinitiv tak strácí svoji slovesnou povahu. Závěrem lze opět zmínit již několikrát vyslovenou domněnku: a sice, že dějové infinitivy se s lokačními předložkami (kterou je také *sur*; Le Petit Robert 1991) pojít nemohou.

Vers

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="vers"][tag="VER:infi" & word!="avoir|être"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="vers"][word="avoir"][tag="VER:pper"]

Předložka *vers* se v konzultovaných korpusech nevyskytuje ve spojení se složeným infinitivem. Je možné ji ovšem najít v několika případech s jednoduchým infinitivem (přesná čísla neuvádíme z důvodů velkého zastoupení šumů).

[70] *Vers partir de 2min 30s on s'intéresse à un élève qui a plus de difficulté à intercaler les deux dizaines entières et qui, pour cela (à 2min 50s) prend appui sur la bande numérique collective affichée dans la classe.* (frWac)

[71] *Je ne pense pas qu'une telle taxe se répercuterait grandement sur les liquidités, mais même si c'était le cas, un mouvement vers acheter et posséder ne serait pas si mauvais.* (InterCorp v8 – syndicate)

První z uvedených výskytů odpovídá slovníkovému významu *environ* (Le Petit Robert 1991). Domníváme se však, že takové užití je zcela na hraně gramatičnosti. Druhý výskyt odpovídá výrazu *en direction de* (ibid.). Tento případ užití byl však v konzultovaných korpusech jediný.

Jak jsme několikrát poznamenali, infinitivy se pravděpodobně nespojují s lokačními předložkami, takže tento jediný příklad lze vyhodnotit jako vyjimečný.

Předchozí část věnovaná možné kombinatorice předložek s infinitivy naznačila, jak se domníváme, několik dosud nepopsaných tendencí v chování infinitivních tvarů. Samozřejmě si uvědomujeme, že v případě analýzy předložek nepojících se podle Le Goffica s infinitivy nelze formulovat nějaké silnější závěry na základě výskytu v řádu pouhých jednotek. Pro taková tvrzení by bylo třeba studovat mnohem rozsáhlejší materiál. Myslíme si však, že lze z pozorování vyvodit alespoň velmi obecné tendence v chování jednoduchého a složeného infinitivu.

Z analýzy jsou patrné určité faktory, jejichž přítomnost blokuje možnost kombinace s infinitivy.

- a) předložka lokačního charakteru

Předložka, která značí umístění, lokaci se pravděpodobně nepojí s dějovými infinitivy.

- b) předložka značící průběh děje

Jak jednoduchý, tak složený infinitiv nevyjadřují trvání děje. Svoji povahou jsou tak patrně nekompatibilní s předložkami značícími takový typ děje.

Na druhou stranu analýza také naznačila faktory, které by mohly umožňovat kombinaci s infinitivy.

- a) předložka + nominální syntagma

Předložky, za kterými následuje nominální syntagma (a které neodpovídají charakteristice výše) patrně umožňují jejich kombinaci také s infinitivními tvary (které jsou nominální povahy).

- b) předložka s negativním významem

Předložka s negativním významem patrně umožňuje kombinaci s infinitivy.

Následující tabulka (předložky řazeny abecedně) je rekapitulací možností kombinatoriky studovaných předložek na základě konzultovaných korpusů.

PŘEDLOŽKA	VELMI ČASTO (stovky až tisíce výskytů)	POMĚRNĚ ČASTO (desítky až stovky výskytů)	ZŘÍDKAKDY (v jednotkách výskytů)	VŮBEC (výskyty nenalezeny)
après	složený infinitiv	---	jednoduchý infinitiv	---
avant de	jednoduchý infinitiv	---	složený infinitiv	---
avec	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
chez	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
contre	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
dans	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
depuis	---	---	složený infinitiv	jednoduchý infinitiv
dès	---	---	složený infinitiv	jednoduchý infinitiv
derrière	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
devant	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
durant	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
en	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
entre	---	---	složený infinitiv	jednoduchý infinitiv

envers	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
excepté	---	---	jednoduchý infinitiv	složený infinitiv
hormis	---	---	jednoduchý infinitiv	složený infinitiv
malgré	---	---	složený infinitiv	jednoduchý infinitiv
outré	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
parmi	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
pendant	---	---	jednoduchý infinitiv	složený infinitiv
pourvu	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
pour	jednoduchý infinitiv	složený infinitiv	---	---
sans	jednoduchý infinitiv	složený infinitiv	---	---
sauf	---	jednoduchý infinitiv	---	složený infinitiv
selon	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
sous	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
suivant	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
sur	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv

vers	---	---	---	jednoduchý infinitiv složený infinitiv
------	-----	-----	-----	---

Tabulka 29 - závěr kombinatoriky předložek

Tato část naznačila možné, dosud nepopsané tendence v užití infinitivních forem a jednotlivých předložek.

3.2.1.2 Pozice záporných termínů

Druhá část kvantitativní analýzy je věnována pozici záporných termínů. Jejich očekávané umístění jsme naznačili v kapitole 2.1.5.1.

Následující výčet tabulek ukáže frekvenci v pozicích s nejčastěji užívanými zápornými termíny s infinitivy (*ne pas*, *ne plus* a *ne jamais*).

Co se týče regulérního příkazu, zakázali jsme volné pozice, a to z důvodu eliminace šumových výsledků. Výsledky jsou pak, podobně jako v případě předložek, udávány na základě poměrových výpočtů.

ne pas

Příkazy pro záporky dohromady:

Příkaz pro jednoduchý infinitiv: [lemma="ne"][word="pas"][tag="VER:infi"]

Příkaz pro složený infinitiv: [lemma="ne"][word="pas"][word="[Aa]voir"][tag="VER:ppe"]

Příkazy pro záporky odděleně:

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="ne" & lemma!="pas"][tag="VER:infi"][word="pas"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="ne"][word="[Aa]voir"][word="pas"][tag="VER:ppe"]

KORPUS – SUBKORPUS	JEDNODUCHÝ INFINITIV V záporky dohromady % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	JEDNODUCHÝ INFINITIV V záporky odděleně % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV V záporky dohromady % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV V záporky odděleně % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	CELKOVÁ ABSOLUTNÍ HODNOTA záporky dohromady	CELKOVÁ ABSOLUTNÍ HODNOTA záporky odděleně
frWac	96,8% (246 670)	74,3% (8 920)	3,2% (8 255)	25,7% (3 088)	254 925	12 008
L'Est Républica in v2	95% (12 509)	60,9% (481)	5% (658)	39,1% (308)	13 167	789
InterCorp v8 – beletrie	96,6% (903)	70,4% (95)	3,4% (32)	29,6% (40)	935	135
InterCorp v8 – titulky	95% (4 223)	66,7% (126)	5% (218)	33,3% (63)	4 444	189
InterCorp v8 – publicistika	95,8% (1 752)	66,7% (14)	4,2% (78)	33,3% (7)	1 830	21

Tabulka 30 - ne pas před a za infinitivem (procenta a absolutní hodnoty)

Ne pas dle konzultovaných gramatik stojí v případě jednoduchého infinitivu častěji dohromady před infinitivem (viz 2.1.5.1). Toto očekávání je v souladu s námi získanými hodnotami a platí pro všechny studované textové typy. Ač se ve vzorcích oddělené záporky také vyskytly často, jejich preferenční pozice je pozice dohromady před infinitivem. V kapitole 2.1.5 jsme uvedli, že pozice, kdy jsou záporky před a za infinitivním tvarem je považována za archaismus. Tento předpoklad však, jak se domníváme, zcela neplatí. Pokud se podíváme na tabulku 30, vidíme, že frekvence v případě rozdělených záporek je poměrně vysoká i v případě neliterárních korpusů jakými je např. webový frWac, či korpus publicistiky a filmových titulků (navíc, frWac a titulky mají blízko k mluvenému jazyku). Pozice záporek pro složený infinitiv je však frekventovanější v případě rozdělených záporek. Jedna záporka stojí tedy před celým

infinitivním tvarem, druhá mezi pomocným a významovým slovesem. Tento výsledek stojí naopak proti očekávání, které jsme popsali v teoretické kapitole 2.1.5.1.

ne plus

Příkaz pro zápornky dohromady

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="ne"][word="plus"][tag="VER:infí"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="ne"][word="plus"][word="[Aa]voir"][tag="VER:pper"]

Příkaz pro oddělené zápornky:

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="ne" & lemma!="pas"][tag="VER:infí"][word="plus"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="ne"][word="[Aa]voir"][word="plus"][tag="VER:pper"]

KORPUS – SUBKOR PUS	JEDNODU CHÝ INFINITI V zápornky dohromady % (ABSOLU TNÍ HODNOT A)	JEDNODU CHÝ INFINITI V zápornky odděleně % (ABSOLU TNÍ HODNOT A)	SLOŽEN Ý INFINITI V zápornky dohroma dy % (ABSOL UTNÍ HODNO TA)	SLOŽEN Ý INFINITI V zápornky odděleně % (ABSOL UTNÍ HODNO TA)	CELKO VÁ ABSOLU TNÍ HODNO TA zápornky dohroma dy	CELKO VÁ ABSOLU TNÍ HODNO TA zápornky odděleně
frWac	99,9% (21 939)	99,2% (1 786)	0,10% (24)	0,8% (14)	21 963	1 800
L'Est Républica in v2	100% (1 118)	97,2 (70)	0% (0)	2,8% (2)	1 118	72
InterCorp v8 – beletrie	99,5% (197)	100% (53)	0,50% (1)	0% (0)	198	53
InterCorp v8 – titulky	100% (370)	100% (8)	0% (0)	0% (0)	370	8
InterCorp v8 – publicistik a	100% (130)	100% (6)	0% (0)	0% (0)	130	6

Tabulka 31 - ne plus před a za infinitivem (procenta a absolutní hodnoty)

Výsledky v případě záporek *ne plus* jsou jen obtížně vyhodnotitelné. Složený infinitiv se s těmito záporkami totiž pojí jen vyjíměčně, proto ze získaných dat nelze vyvozovat jakékoliv závěry.

ne jamais

Příkaz pro záporky dohromady:

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="ne"][word="jamais"][tag="VER:infi"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="ne"][word="jamais"][word="[Aa]voir"][tag="VER:pper"]

Příkaz pro záporky odděleně:

Příkaz jednoduchý infinitiv: [lemma="ne" & lemma!="pas"][tag="VER:infi"][word="jamais"]

Příkaz složený infinitiv: [lemma="ne"][word="[Aa]voir"][word="jamais"][tag="VER:pper"]

KORPUS – SUBKORPUS	JEDNODUCHÝ INFINITIV % záporky dohromady % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	JEDNODUCHÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV % záporky odděleně % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	SLOŽENÝ INFINITIV % (ABSOLUTNÍ HODNOTA)	CELKOVÁ ABSOLUTNÍ HODNOTA záporky dohromady	CELKOVÁ ABSOLUTNÍ HODNOTA záporky odděleně
frWac	97,2% (8 497)	62,1% (1 918)	2,8% (246)	37,9% (1 174)	8 743	3 092
L'Est Républica in v2	95,7% (598)	54,4% (149)	4,3% (27)	45,6% (125)	625	274
InterCorp v8 – beletrie	95,7% (45)	56,5% (35)	4,3% (2)	43,5% (27)	47	62
InterCorp v8 – titulky	96,7% (406)	61,7% (58)	3,3% (14)	38,3% (36)	420	94
InterCorp v8 – publicistika	93,8% (45)	53,8% (7)	2,2% (3)	46,2% (6)	48	13

Tabulka 32 - *ne jamais* před infinitivem (procenta a absolutní hodnoty)

Výsledky negativních záporok *ne jamais* jsou obdobné jako v případě *ne pas* (tabulka 30). A sice, v případě jednoduchého infinitivu převládá umístění před slovesným tvarem, zatímco v případě infinitivu složeného je to pozice rozdělená, čili jedna záporka stojí před infinitivem a druhá mezi pomocným a významovým slovesem (což je výsledek, který jsme na základě konzultované literatury nepředpokládali, viz 2.1.5.1.

3.2.2 Kvalitativní analýza

V předchozích kapitolách empirie jsme představili soubor předpokladů v chování infinitivních tvarů. Také jsme z kvantitativního hlediska analyzovali dva stěžejní faktory pro popis, a to kombinatoriku předložek s infinitivy a pozici záporných termínů.

V další části empirie tak můžeme přikročit ke kvalitativnímu vyhodnocení analyzovaného materiálu.

Způsob sestavování vzorků a jejich složení jsme vysvětlili v kapitole 3.1.3.

V následné analýze budeme vycházet od syntaktické funkce, kterou složený infinitiv zastává. Tabulka 33 ukazuje rozložení funkcí ve studovaném materiálu podle frekvence od nejvyšší po nejnižší.

FUNKCE	ABSOLUTNÍ HODNOTA vzorku⁵⁷	ABSOLUTNÍ HODNOTA funkce⁵⁸	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
přísluvečné určení času	1 500	632	42,13%
přímý předmět	1500	180	12,00%
nepřímý předmět	1500	154	10,27%
atribut ⁵⁹	1 500	147	9,80%
infinitiv rozvíjející přídavné jméno ⁶⁰	1 500	126	8,40%
neshodný přívlastek	1 500	121	8,07%
přísluvečné určení příčiny	1 500	97	6,47%

⁵⁷ Jedná se o celkový počet čistých výsledků (tj. analyzováno celkem 1 500 výskytů v pěti korpusech a subkorpusech, viz 3.1.3).

⁵⁸ Uváděné číslo je počet zastoupení dané funkce v rámci celého vzorku (tj. z 1 500 výskytů).

⁵⁹ V českém překladu odpovídá termínu doplňku a přísudku jmennému se sponou. Francouzština však obě funkce označuje shodně termínem *attribut*, proto jsme se rozhodli jej nepřekládat.

⁶⁰ Odpovídá *complément de l'adjectif*.

součást komplexního predikátu	1 500	11	0,73%
predikát	1 500	10	0,67%
podmět	1 500	1	0,007%

Tabulka 33 - frekvence syntaktických funkcí (% a absolutní hodnoty)

V teoretické části jsme uváděli, že infinitiv nemá zcela ostré hranice. Někteří autoři upřednostňují jeho slovesnou povahu, jiní naopak jeho jmennou povahu (viz více 2.2.2). Následující část tak bude vystavěna právě s ohledem na tuto skutečnost: cílem je ukázat jak slovesnou povahu složeného infinitivu (infinitiv jako primární predikát, viz 2.2.2.1), tak také povahu jmennou (infinitiv jako sekundární predikát, viz 2.2.2.2).

3.2.2.1 Infinitiv jako primární predikát

Jako primární predikát spadá infinitiv do kategorie slovesa. Gramatiky možnost funkce složeného infinitivu jako hlavního predikátu neuváděly (viz 2.2.2.1). V rámci analýz jsme však našli tři typy takového užití: lze říci, že užití složeného infinitivu jako hlavního predikátu věty není obvyklé. Důvodem je, jak se domníváme, celková obtížná interpretovatelnost takového predikátu (infinitiv jako nefinitiní tvar neznačí morfologické kategorie, viz 2.1.1).

Infinitiv deliberativní

Je, na základě konzultovaných korpusů – subkorpusů, typickým zástupcem složeného infinitivu ve funkci predikátu (6krát ve studovaném materiálu z celkových 10 případů). Infinitiv je v tomto případě v interogativní větě, která je uvedena adverbem *pourquoi*, viz následující příklad.

[72] *Pourquoi avoir choisi Paul Fischer comme adjoint ? (L'Est Républicain v2)*⁶¹

⁶¹ Další příklad:

Pourquoi avoir consenti d'aussi importants travaux de sécurisation des coffres [...] ? (L'Est Républicain)

Pokud složený infinitiv zaměníme za infinitiv jednoduchý, dostaneme následující výsledek:

[73] *Pourquoi **choisir** Paul Fischer comme adjoint ?* (příklad je konstruován)

Vidíme však, že v případě náhrady za jednoduchý infinitiv se zcela mění smysl výpovědi. Složený infinitiv designuje děj již skončený (viz 2.1.3.1). Příklad [72] říká, že Paul Fischer byl již vybrán. Naopak v případě jednoduchého infinitivu [73] je děj situován do budoucnosti.

Infinitiv vyprávěcí

Ve dvou případech jsme narazili na infinitiv vyprávěcího typu.

[74] *Entendu par la brigade financière, le chauffeur a admis avoir porté, à plusieurs reprises, des enveloppes au domicile de Jean-Charles Marchiani et au bureau de Charles Pasqua. Et les **avoir remis** à Mme Marchiani et à une de ses proches.* (InterCorp v8 – beletrie - Nothomb)

Infinitiv je uveden spojkou *et* a pochází z textu narativního typu (to samé platí o jednoduchém infinitivu ve stejné funkci, viz 2.2.2.1).

Důvod užití složeného infinitivu je, jak se domníváme, obdobný jako v případě deliberativního infinitivu. A sice děj je situován do minulosti, jedná se o děj již skončený (naproti tomu jednoduchý infinitiv by nebyl schopen vyjádřit takový typ děje).

Infinitiv ve větách rozkazovacích

Ve zbylých dvou případech se jedná o infinitiv, který odpovídá jednoduchému infinitivu rozkazovacímu, tak jak jsme jej definovali v teoretické části práce (2.2.2.1).

[75] *Les ressortissants algériens doivent solliciter leur inscription sur la liste électorale s'ils répondent aux conditions suivantes : [...] **avoir atteint** l'âge de 18 ans accomplis au 16 septembre 1999. Jouir de la capacité électorale.* (L'Est Républicain v2)⁶²

---

⁶² Další příklad:

V obou případech jde o zdůraznění podmínky, která musí být splněna před určitým časovým bodem (*au 16 septembre 1999*). Složený infinitiv je zde indikátorem skončeného děje. Děje, který proběhl před určitým časovým bodem.

Shrnutí syntaktické funkce – hlavní predikát:

- prototypicky: infinitiv deliberativní
- úkol:
  - o vyjádření posloupnosti dějů (anteriorita)
  - o zdůraznění skončenosti děje

Obrázek 7 - složený infinitiv jako primární predikát

Infinitiv součástí hlavního predikátu

V datech se také několikrát vyskytl případ (viz tabulka 33), kdy je složený infinitiv součástí komplexního predikátu – hlavního predikátu věty.

[76] [...] *celles qui ont un retard de 2 ans devront avoir été transposées.* (frWac)

V takovém případě infinitiv přebírá kategorie od řídicího slovesa. Pro samotný popis složeného infinitivu však toto užití není zajímavé.

3.2.2.2 Infinitiv jako sekundární predikát

V následující části uvedeme ty funkce, které infinitiv může – na základě konzultovaného materiálu – zastávat. Jako sekundární predikát se složený infinitiv chová jako jméno a může tedy zastávat jeho funkce (viz 2.2.2.2).

Conditions : Avoir validé sa licence complète en juin . (frWac)

Syntaktická funkce – podmět

Gramatiky takové užití nezmiňovaly (viz 2.2.2.2). V rámci analýz jsme nicméně našli jeden výskyt infinitivu ve funkci podmětu věty.

[77] *Avoir connu le plus haut niveau puis l'étage en dessous les persuada du bonheur d'évoluer au sein de l'élite.* (L'Est Républicain v2)

V uvedeném příkladu je složený infinitiv opět ukazatelem skončenosti děje. Celý děj je situován do minulosti, jednoduchý infinitiv [78] by tak nedával smysl.

[78] *Connaître le plus haut niveau puis l'étage en dessous les persuada du bonheur d'évoluer au sein de l'élite.* (příklad je konstruován)

V příkladu [78] má jednoduchý infinitiv obecnou platnost. Jeho užití spolu s minulým časem (*persuada*), jehož děj je dějem následným, není logické.

Shrnutí syntaktické funkce – podmět:

- úkol: vyjádření skončenosti děje

Obrázek 9 – složený infinitiv jako podmět

Infinitiv jako předmět

V analyzovaném materiálu jsme našli složený infinitiv jak ve funkci přímého, tak nepřímého předmětu.

Přímý předmět

Konzultovaná literatura zmiňuje možnost fungování složeného infinitivu jako předmětu (a uvádí příklad přímého předmětu, viz 2.2.2.2). Jeho užití komentuje jako indikátor skončeného děje. Přímý předmět byl také druhou nejčastější funkcí v analyzovaných vzorcích (viz tabulka 33).

[79] *Aujourd'hui âgé de 36 ans, le fils dit n'avoir vu son père qu'une dizaine de fois après le divorce.* (L'Est Républicain v2)

[80] *Il se rappelait, enfant, avoir éprouvé la même chose lorsqu'il était sur le point de trouver la solution de quelque problème de robinets.* (InterCorp – beletrie – Ayme)

Jak vidíme ve výše uvedených příkladech, složený infinitiv designuje děj předčasný vůči času primárního predikátu.

Jako zajímavý se jeví příklad [80], ve kterém bychom mohli složený infinitiv zaměnit za jednoduchý. Výsledkem by pak byla věta:

[81] *Il se rappelait, enfant, éprouver la même chose lorsqu'il était sur le point de trouver la solution de quelque problème de robinets.* (příklad je konstruován)

Záměna za jednoduchý infinitiv však místo předčasného děje implikuje durativnost.

[82] *A la barre, l'homme a nié l'agression sexuelle, indiquant seulement avoir pu blesser la fillette en la lavant ou « en l'essuyant aux toilettes ».* (L'Est Républicain v2)

V příkladech [79], [80] a [81] je řídicím slovesem vždy sloveso finitní. Je však možné narazit i na případy, kdy je řídicím slovesem další nefinitiní sloveso. Viz [82], kde se infinitiv vztahuje k přítomnému přičestí.

Shrnutí syntaktické funkce – přímý předmět:

- úkol: vyjádření skončenosti děje

Obrázek 10 - složený infinitiv jako přímý předmět

Nepřímý předmět

Příklady, kde je složený infinitiv ve funkci nepřímého předmětu konzultované gramatiky neuvádí (viz 2.2.2.2). V studovaném materiálu však takové užití představovala více než 10% (viz tabulka 33).

[83] *Son confrère conservateur El Mundo, qui accuse Garzón d'avoir fait preuve d'un "mépris total de la loi [...]* (InterCorp v8 – Presseurop)

[84] *[...] mais bon ils n'ont pas réussi à m'avoir vu que ça se déconnecté toutes les 5 minutes.* (frWac)

Nepřímý předmět může být uveden předložkou *de* [83], nebo *à* [84] (v závislosti na vazbě řídicího slovesa). Úkolem složeného infinitivu je pak vyjadřovat děj skončený a předčasný vzhledem k ději hlavního predikátu.

Shrnutí syntaktické funkce – nepřímý předmět:

- uveden předložkou <i>de</i> / <i>à</i>   - úkol: vyjádření skončenosti děje

Obrázek 11 - složený infinitiv jako nepřímý předmět

Attribut

V případě atribut (poznámka k terminologii viz 59) se gramatiky o složeném infinitivu nezmiňují (ani v případě doplňku, ani v případě přísudku jmenného se sponou). V rámci našich analýz však atribut představuje téměř 10% dat.

[85] *Un accord autour d'un compromis de vente semble **avoir été trouvé** mais la vente attend tout de même confirmation.* (L'Est Républicain v2)

[86] *En effet, l'un des grands mérites de l'Association du vieux Châtel est d'**avoir fait** de la forteresse des ducs de Bourgogne un lieu de visite [...].* (L'Est Républicain v2)

V případě attribut je složený infinitiv uveden předložkou *de*, nebo je bez předložky. Jeho úkolem je opět akcentovat ukončenost děje. To dokazuje následující příklad, kde je složený infinitiv zaměněn za jednoduchý [87].

[87] *En effet, l'un des grands mérites de l'Association du vieux Châtel est de faire de la forteresse des ducs de Bourgogne un lieu de visite [...].* (příklad je konstruován)

Děj jednoduchého infinitivu zde má obecnou platnost, zatímco v případě [86] designuje děj již skončený.

Shrnutí syntaktické funkce – attribut:

- uveden předložkou <i>de</i> / bez předložky   - úkol: vyjádření skončenosti děje

Obrázek 12 - složený infinitiv jako attribut

Infinitiv jako příslovečné určení

Analýzy naznačily, že složený infinitiv může zastávat příslovečné určení času a příčiny. Takové stanovisko zaujímá i odborná literatura (viz 2.2.2.2).

Příslovečné určení času

Příslovečné určení času je, podle výsledku analýz, nejčastěji se vyskytující syntaktická funkce složeného infinitivu (viz tabulka č. 33). Složený infinitiv zastával funkci příslovečného určení času ve více jak 40% případů.

[88] *Ainsi après avoir acheté un paysage de Victor Prouvé, il a trouvé chez un marchand parisien un carnet [...].* (L'Est Républicain)

[89] *Une heure après avoir quitté la pagode de Pillaji, il se lançait à travers une immense plaine.* (InterCorp v8 – beletrie – Verne)

Jak jsme ukázali v kapitole 3.2.1.1, složený infinitiv se typicky pojí s předložkou *après*, viz příklady [88] a [89]. Uvedená kapitola také shrnuje důvody této preference. Za zmínku stojí příklad [89], kde je děj složeného infinitivu upřesněn časovým údajem (*une heure après*). Jak jsme již uvedli dříve (viz 2.1.3), infinitiv nevyjadřuje přesné umístění v čase, může však – jak vidíme – být nějakým časovým údajem upřesněn.

Druhou možností, méně častou, je spojení s předložkou *avant de* (příklad [90], což je varianta, kterou jsme také již podrobněji rozvedli v kapitole 3.2.1.1. V uvedené kapitole jsme taktéž shrnuli důvody málo frekventovaného spojení *avant de* se složeným infinitivem. Kromě těchto odůvodnění plní složený infinitiv další komunikační cíl. Podívejme se na příklady [90] a [91].

[90] *Elle révèle l'optimisme béat du gouvernement espagnol et "l'emphase avec laquelle on a vendu la peau de l'ours" de la venue en Espagne de Barack Obama avant de l'avoir tué [...]* (InterCorp v8 – Presseurope)

[91] *Elle révèle l'optimisme béat du gouvernement espagnol et "l'emphase avec laquelle on a vendu la peau de l'ours" de la venue en Espagne de Barack Obama avant de le tuer [...]* (příklad je konstruován)

Děj v prvním příkladě [90] je díky funkci složeného infinitivu dějem skutečným, skončeným (*zabili jsme medvěda*). Pokud však složený infinitiv zaměníme za infinitiv jednoduchý jako v příkladu [91], děj se stává pouze potenciaálně možným, virtuálním.

Shrnutí syntaktické funkce – příslovečné určení času:

- prototypicky: předložka <i>après</i>   - úkol: důraz na anterioritu v čase

Obrázek 13 - složený infinitiv jako příslovečné určení času

Příslovečné určení příčiny

Možnost zastávat funkci příslovečného určení příčiny zmiňuje také konzultovaná literatura (viz 2.2.2.2). Frekvence je však oproti příslovečnému určení času nižší (viz tabulka 36).

[92] *En 2006, cette étudiante de Horné Mýto, en Slovaquie, a été agressée par deux skinheads pour **avoir parlé** hongrois dans un lieu public.* (InterCorp v8 – publicistika)

[93] *D'**avoir goûté** ponctuellement les beignets pendant tout un mois, Lola avait grossi de deux bonnes livres.* (InterCorp v8 – beletrie – Céline)

Jak ukazují tyto dva příklady, příslovečné určení příčiny může být uvozeno buď předložkou *de*, nebo *pour* (což je ve shodě s konzultovanou literaturou, viz 2.2.2.2) a úkolem složené infinitivní formy je opět designovat anterioritu děje.

Shrnutí syntaktické funkce – příslovečné určení příčiny:

- předložka <i>de</i> / <i>pour</i>   - úkol: akcent na anterioritu děje

Obrázek 14 - složený infinitiv jako příslovečné určení příčiny

Neshodný přívlastek

Možnost zastávat funkci neshodného přívlastku zmiňuje i odborná literatura (viz 2.2.2.2). V datech tato funkce představovala více než 8% výskytů.

[94] *Pourtant , ce n'était pas faute d'**avoir essayé**.* (L'Est Républicain v2)

[95] *Il est un des quatre premiers chauffeurs à **avoir décroché** sa licence tram.* (L'Est Républicain v2)

Neshodný přívlastek je uveden předložkou *de*, nebo *à*. Složený infinitiv i v případě neshodného přívlastku značí skončený a anteriorní děj.

Shrnutí syntaktické funkce – neshodný přívlastek:

- předložka de / à   - úkol: akcent na skončený, anteriorní děj

Obrázek 15 - složený infinitiv jako neshodný přívlastek

Infinitiv rozvíjející přídavné jméno

Žádná z konzultovaných gramatik nezmiňuje možnost složeného infinitivu rozvíjejícího přídavné jméno. Ve výsledcích však tato funkce představuje více než 8%.

[96] *Il y avait de la joie sur les visages mussipontains, conscients d'avoir réalisé hier une performance de taille en terre déodatienne.* (L'Est Républicain v2)

Neshodný přívlastek je uváděn předložkou *de*. Úkolem složeného infinitivu je i v případě neshodného přívlastku označovat děj již skončený.

Shrnutí syntaktické funkce – infinitiv rozvíjející přídavné jméno:

- předložka de   - úkol: vyjádření skončeného, anteriorního děje

Obrázek 16 - složený infinitiv rozvíjející přídavné jméno

Kvalitativní část empirie pozorovala na jazykovém materiálu zejména možnosti kombinatoriky infinitivů s předložkami a jednotlivé syntaktické funkce, které mohou infinitivy zastupovat. Na základě propojení výsledků kvalitativní části s kvantitativní můžeme přikročit k formulování samého závěru práce.

4 ZÁVĚR

Závěrem se pokusíme o shrnutí poznatků práce. Pokusíme se syntetizovat její teoretická východiska, postup při vyhodnocování výsledků a závěry, ke kterým jsme došli. Krátce také zmíníme některé problémy a omezení, na které jsme v průběhu narazili a naznačíme možnosti a další potenciál zvoleného tématu.

Tématem diplomové práce byla korpusová analýza fungování francouzského složeného infinitivu. Jako hlavní cíl jsme si stanovili uvedenou infinitivní formu popsat a vymezit vůči jí protikladné formě – jednoduchému infinitivu. Již při konzultaci odborné literatury jsme narazili na problém. A sice, gramatiky se podrobně věnují charakteristice a vymezení jednoduchého infinitivu, avšak k problematice infinitivu složeného se vyjadřují spíše okrajově a značně roztržitě. V teoretické části jsme se tak pokusili poznatky utřídit a uspořádat nesrovnalosti v terminologickém vymezení. V dalším kroku jsme vyložili morfologickou a syntaktickou charakteristiku obou forem. Důraz jsme přitom kladli na jevy řešené v empirické části práce. Stěžejní kategorií morfologického popisu bylo aspektově-časové zařazení infinitivních forem a pozice záporných termínů. Ze syntaktického hlediska byla nosnou kategorií zejména (ne)možnost kombinace s předložkami a syntaktické funkce, do které daná infinitivní forma může vstupovat. Na základě teoretické části jsme formulovali soubor očekávání o chování obou forem a s těmito předpoklady jsme přistoupili k analýze jazykového materiálu. Dle vymezení v teoretické části jsme očekávali:

SLOŽENÝ INFINITIV:

- vyjadřuje děj předčasný vzhledem k ději hlavního predikátu / jinému časovému bodu ve výpovědi
- představuje děj dokonavý
- v případě negativní výpovědi záporky předchází infinitivnímu tvaru
- nedokáže zastávat tytéž syntaktické funkce jako jednoduchý infinitiv; složený infinitiv jmenovitě zastává funkci:
  - o předmětu
  - o přísllovečného určení času
  - o přísllovečného určení příčiny
  - o neshodného přívlastku
- typicky se pojí s:
  - o après (v časovém vztahu)
  - o pour (ve významu příčiny)

Jako zdroj dat, na základě nichž jsme dané předpoklady pozorovali, nám sloužili jazykové elektronické korpusy Ústavu Českého národního korpusu. Elektronické korpusy, dle našeho mínění, představují co do komplexnosti a rozsahu nejvhodnější zdroj dat k empirickému ověřování jazykového chování. V práci jsme využívali pět korpusů – subkorpusů sestavených tak, aby co nejlépe odrážely jednotlivé textové / žánrové typy. Jmenovitě jsme pracovali s korpusem frWac (webový korpus), L'Est Républicain v2 (korpus publicistiky) a třemi subkorpusy paralelního korpusu InterCorp (beletrie, publicistika a filmové titulky). Z výše uvedených korpusů jsme sestavili pět vzorků o velikosti 300 (celkově tedy 1 500 výskytů složeného infinitivu). Samotná práce s jazykovými korpusy sebou nese určitá omezení, se kterými jsme se tak museli vypořádat. Kromě subkorpusu beletrie jsou ostatní uvedené korpusy zpracovávány automaticky, což s sebou nese riziko nesprávného značení, tedy nesprávného rozpoznání infinitivního tvaru. Mimo texty jádra (pro nás mimo beletrii) je také nemožné zjistit směr překladu. Z hlediska samotné analýzy bylo zásadním problémem formální splývání tvarů složeného infinitivu s pomocným *être* a tvarů trpného rodu. Pro kvalitativní část jsme tento problém vyřešili ručním tříděním výsledků. Avšak v kvantitativní části (kde by bylo časově velmi náročné přikročit k takovému třídění) jsou výsledky zkráceny právě tímto faktorem – abychom předešli mísení s tvary trpného rodu, museli jsme z příkazů vylučovat spojení s pomocným *être*. Výsledky jsou tak ochuzeny o např. slovesa pohybu. Nicméně i přes tato omezení se domníváme, že kvantitativní analýza přinesla nový pohled na problematiku a její výsledky jsou pro popis infinitivů dostatečně relevantní.

Co se týče výsledků analýzy, studovaný materiál naznačil, že klíčovou roli při odlišení infinitivních forem hraje jejich aspektové, případně časové vymezení. Složený infinitiv designuje děj SKONČENÝ a ANTERIORNÍ vzhledem k nějakému bodu ve výpovědi. Ostatní kategorie, které jsme analyzovali se tak odvíjí právě od této skutečnosti. Jinými slovy, v případě kombinatoriky s předložkami se složený infinitiv pojí jen s těmi předložkami, jejichž sémantika neblokuje propojení s dějovým, anteriorním infinitivem (kombinace je nemožná např. v případě předložek lokačního charakteru, předložek značících průběhovost děje). Jednoduchý infinitiv, který může značit děj současný a následný, případně nějakou obecnou platnost, či virtualitu se s předložkami váže mnohem volnějším způsobem. Analýza také odhalila, že složený infinitiv může zastávat téměř všechny funkce jako jednoduchý infinitiv. V rámci studovaného materiálu mělo hojné zastoupení příslovečné určení času a příčiny, přímý a nepřímý předmět, attribut,

neshodný přívlastek a funkce rozvíjející přídavné jméno. Méně často pak byly zastoupeny funkce podmětu a hlavního predikátu věty. Složený infinitiv je používám v těch kontextech, kde je třeba zdůraznit skončenost, či předčasnost děje – jednoduchý infinitiv tuto roli zastávat nemůže.

Jak jsme naznačili v úvodu syntézy, složenému infinitivu nebylo dosud věnováno více prostoru. Ve studovaném tématu tak spatřujeme další potenciál. Námi zastoupené textové a žánrové typy nereprezentovaly celé možné jazykové spektrum. Zejména nám pak chyběla data z mluveného jazyka. V případě některých okrajových jevů (např. méně frekventovaných předložek typu *hormis*) by také bylo třeba podrobit analýze mnohem rozsáhlejší jazykový materiál. Jak je z výsledků patrné, naše práce je jen malým příspěvkem do diskuze o fungování složeného infinitivu, podrobnější studie zabývající se kontextuálním zasazením složeného infinitivu, faktorovými vlivy apod., by tak jistě přinesla další, relevantní výsledky.

5 RÉSUMÉ

Résumé 1 – česky

Tématem práce je korpusová analýza fungování francouzského složeného infinitivu, který představuje protipól jednoduchého infinitivu. Francouzská, tak česká odborná literatura se ve svém výkladu omezuje jen na jednoduchý infinitiv a o jeho složené variantě se zmiňuje roztržitě a okrajově. Výstupem práce je tak jednak utřídění poznatků o fungování složeného infinitivu, jednak jeho analýza na základě jazykového materiálu.

Práce je členěna do dvou hlavních částí: na část teoretickou a část praktickou. Cílem teoretické práce je infinitivní formy vymežit terminologicky, morfologicky a syntakticky. Co se týče morfologických vlastností, jednoduchý infinitiv představuje děj současný, či následný a z aspektuálního hlediska jde o děj neuzavřený. Naproti tomu, složený infinitiv je dějem skončeným a anteriorním. Syntaktická část uvedla možnosti kombinace s předložkami a syntaktické funkce, které uvedené infinitivní formy mohou zastávat. Distribuce těchto jevů se pak odvíjí od aspektově-temporálního zařazení infinitivních forem. Co se týče předložek, nejvíce relevantní je preference složeného infinitivu pojit se s předložkou après. Jednoduchý se pak typicky pojí s avant de.

Jednotlivé kategorie byly pozorovány na základě materiálu z elektronických jazykových korpusů. V práci jsme využili pět korpusů – subkorpusů (frWac, L'Est Républicain, InterCorp – beletrie / publicistika / titulky) představující jednotlivé textové /žánrové typy. Z uvedených korpusů jsme sestavili vzorky, v nichž jsme pozorovali faktory popsané v teoretické části práce. Samotná analýza se pak sestávala z kvantitativní a kvalitativní analýzy.

Analýza ukázala, že stěžejním rozdílem je aspektově-temporální charakteristika studovaných infinitivních forem. Hlavním úkolem složeného infinitivu je akcentovat již skončený, anteriorní děj a od této skutečnosti se také odvíjí výběr dalších prostředků, např. předložek.

Práce také naznačila několik možností pro další podobné studie.

Résumé 2 – en français

Le thème de ce travail est d'analyser le fonctionnement de l'infinitif composé française en comparaison avec la forme simple. La littérature française, ainsi que celle tchèque est limitée : en ce qui concerne l'infinitif composé, nous ne trouvons que de chapitres courts et incomplètes. Le travail a pour son but de synthétiser les connaissances sur l'infinitif composé sur la base de la littérature consultée et aussi d'analyser le corpus des textes variés.

Le travail est divisé en deux parties principales : une partie théorique et pratique. Le but de la partie théorique est de définir la terminologie, la morphologie et la syntaxe de l'infinitif. Concernant les caractéristiques morphologiques, l'infinitif simple représente une action dite inaccomplie, simultanée ou / et postérieure. En revanche, l'infinitif composé est une action accomplie et antérieure. La partie syntaxique a présenté les combinaisons possibles de deux formes infinitivales avec les prépositions : de ce point de vue la préposition après est typique avec l'infinitif composé, tandis que la préposition avant de se combine pour la plupart avec l'infinitif simple.

Ces catégories morphologiques et syntaxiques ont été observées sur la base d'un matériau traité des corpus électroniques. Dans ce travail, nous avons utilisé cinq corpus - (frWac, L'Est Républicain, InterCorp - fiction / journalisme / sous-titres) représentant de différents types de textes / genres. Nous avons créé cinq échantillons sur la bases de lesquels nous avons observé les facteurs mentionnés plus haut.

L'analyse a montré que la principale différence était le classement aspectuel et temporel des formes infinitivales. Les prépositions et d'autres éléments sont choisis à partir de cette base. Le travail a également indiqué plusieurs possibilités pour d'autres études similaires.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje

- BIDOIS, George Le – BIDOIS, Robert Le (1967). *Syntaxe du français moderne : ses fondements historiques et psychologiques*. 2.éd. Paris: Auguste Picard.
- COLIN, Jean-Paul (1983). *Dictionnaire des difficultés du français: 35 000 mots avec les étymologies*. Paris: Le Robert.
- Dictionnaire de français: 35 000 mots avec les étymologies. Paris: Larousse, 1993.
- DUBOIS, Jean (1967). *Grammaire structurale du français. Le verbe*. Paris: Larousse.
- ENGLEBERT, Annick (1998). *L'infinitif dit de narration: 35 000 mots avec les étymologies*. Bruxelles: Duculot.
- GOFFIC, Pierre Le (1993). *Grammaire de la Phrase Française*. Paris: Hachette.
- GREVISSE, Maurice – GOOSSE, André (1993). *Le bon usage: Grammaire française*. 13. éd. Paris: Duculot.
- HENDRICH, Josef – TLÁSKAL, Jaromír –RADINA, Otomar (2001). *Francouzská mluvnice*. Plzeň: Fraus.
- KARLÍK, Petr – NEKULA, Marek – PLESKALOVÁ, Jana (2002). *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- KHODABOCUS, Nooreeda (2014). L'infinitif : quelle catégorie ? In *SHS Web of Conferences - 4e Congrès Mondial de Linguistique*, 8. s. 2249-2263.
- LEEMAN-BOUIX, Danielle (1994). *Grammaire du verbe français: des formes au sens : modes, aspects, temps, auxiliaires*. Paris: Nathan.
- PAVLISKOVÁ, Jana (2006). *Infinitif et ses fonctions en français contemporain écrit: 35 000 mots avec les étymologies*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta.

- REY, Alain – REY-DEBOVE, Josette (1991). *Le petit Robert. 1, Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Robert.
- RIEGEL, Martin – PELLAT, Jean-Christophe – RIOUL, René (2009). *Grammaire méthodique du français*. 4e éd. Paris: Presses Universitaire de France.
- ŠABRŠULA, Jan (1986). *Vědecká mluvnice francouzštiny*. 1. vyd. Praha: Academia.
- VIKNER, Carl (1980). L'infinifit et le syntagme infinifit. *Revue Romane*, roč.15, č. 2, s. 252- 291.
- WARTBURG, Walter Von – ZUMTHOR, Paul (1947). *Précis de syntaxe du français contemporain*. Bern: A. Francke AG.
- WILMET, Marc (2007). *Grammaire critique du français*. 4e éd. Bruxelles: De Boeck.

Internetové zdroje

- FERRARESI, A. – BERNARDINI, S. – PICCI, G. – BARONI, M.: frWaC. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2013. [cit. 2016-07-31]. Dostupné z <<http://www.korpus.cz>>.
- GAIFFE, B. – NEHBI, K.: lEstRepublicain, verze 2 z 11. 4. 2016. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. [cit. 2016-07-31]. Dostupné z <<http://www.korpus.cz>>.
- KŘEN, Michal – RICHTEROVÁ, Olga. *Jaké korpusy zpřístupňuje Český národní korpus?* [online]. 2006. [cit. 2016-07-31]. Dostupné z <<http://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:uvod>>.
- NÁDVORNÍKOVÁ, Olga. – VAVŘÍN, Martin.: Korpus InterCorp – francouzština, verze 8 z 4. 6. 2015. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016-07-31]. Dostupné z <<http://www.korpus.cz>>.

7 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - čas infinitivů.....	18
Obrázek 2 - aspekt infinitivů	19
Obrázek 3 - slovesný rod infinitivů	20
Obrázek 4 - pozice zápokřk u infinitivů.....	21
Obrázek 5 - syntaktické funkce infinitivů.....	27
Obrázek 6 - shrnutí teorie	36
Obrázek 7 - složený infinitiv jako primární predikát.....	81
Obrázek 8 - složený infinitiv jako primární predikát.....	81
Obrázek 9 – složený infinitiv jako podmět.....	82
Obrázek 10 - složený infinitiv jako přímý předmět.....	83
Obrázek 11 - složený infinitiv jako nepřímý předmět	84
Obrázek 12 - složený infinitiv jako atribut.....	85
Obrázek 13 - složený infinitiv jako příslovečné určení času	86
Obrázek 14 - složený infinitiv jako příslovečné určení příčiny	87
Obrázek 15 - složený infinitiv jako neshodný přívlastek	88
Obrázek 16 - složený infinitiv rozvíjející přídavné jméno	88

8 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1- Vlastnosti určitých a neurčitých slovesných tvarů (podle Šabršuly 1986)	13
Tabulka 2 - Kombinatorika předložek: časové vztahy	28
Tabulka 3 - Kombinatorika předložek: příčiné vztahy	29
Tabulka 4 - Kombinatorika předložek: účelové vztahy.....	30
Tabulka 5 - Kombinatorika předložek: vztah přípustky	30
Tabulka 6 - Kombinatorika předložek: vztah srovnání	30
Tabulka 7 - Kombinatorika předložek: způsobové vztahy	30
Tabulka 8 - Kombinatorika předložek: podmínkové vztahy	31
Tabulka 9 - Kombinatorika předložek: celkový přehled	32

Tabulka 10 - Shrnutí teoretické části	35
Tabulka 11 - Velikost konzultovaných korpusů a subkorpusů (v tokenech).....	41
Tabulka 12 - Celkové počty složeného infinitivu v konzultovaných korpusech (v absolutní a relativní frekvenci).....	42
Tabulka 13 - Analyzované vzorky: čisté výskyty a šumy (absolutní hodnoty a procenta)	43
Tabulka 14 - Počet výskytů složeného infinitivu bez volných a s volnými pozicemi (v absolutních hodnotách)	45
Tabulka 15 - Velikost vzorků a zastoupení výskytů bez a s volnými pozicemi (v absolutních hodnotách)	45
Tabulka 16 - après a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)	49
Tabulka 17 - après a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci).....	49
Tabulka 18 - souhrnná tabulka: après (% a aboslutní hodnoty)	49
Tabulka 19 - avant de a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)	51
Tabulka 20 - avant de a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)	51
Tabulka 21 - souhrnná tabulka: avant de (% a aboslutní hodnoty)	51
Tabulka 22 - pour a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)	52
Tabulka 23 - pour a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci).....	53
Tabulka 24 - souhrnná tabulka: pour (% a aboslutní hodnoty).....	53
Tabulka 25 - sans a jednoduchý infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci)	54
Tabulka 26 - sans a složený infinitiv v konzultovaných korpusech – subkorpusech (v absolutní frekvenci).....	54
Tabulka 27 - souhrnná tabulka: sans (% a aboslutní hodnoty).....	55
Tabulka 28 - preference après, avant de, pour a sans	56

Tabulka 29 - závěr kombinatoriky předložek	74
Tabulka 30 - ne pas před a za infinitivem (procenta a absolutní hodnoty).....	75
Tabulka 31 - ne plus před a za infinitivem (procenta a absolutní hodnoty)	76
Tabulka 32 - ne jamais před infinitivem (procenta a absolutní hodnoty).....	77
Tabulka 33 - frekvence syntaktických funkcí (% a absolutní hodnoty)	79

9 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Celková frekvence infinitivů v konzultovaných korpusech (v i.p.m.).....	37
Graf 2 - Velikost jádra a kolekcí v InterCorpu (v tokenech)	39
Graf 3 - Velikost použitých subkorpusů (v tokenech).....	40
Graf 4 - Velikost použitých korpusů a subkorpusů (v tokenech)	41